

SKUPAJ PIŠEMO ZGODBE NAJLEPŠEGA MESTA

KATJA IN KATKA
BOGATAJ
LJUBLJANA
TI PUSTI, DA SI,
KDOR SI

Ljubljana

**V MESTU LJUBEZNI OHRANJAMO LJUDSKE OBIČAJE, OBNAVLJAMO LEPOTE IZ PRETEKLOSTI,
VARIMO PIVO, RIŠEMO NA KOŽO IN USTVARJAMO BOLJŠE ŽIVLJENJSKE RAZMERE ZA VSE
PREBIVALCE - ODSLEJ TUDI Z BREZPLAČNO TELOVADBO S TRENERJEM NA PROSTEM.**

06 Dobrodošla, vesna!

Toplota in svetloba nam dajeta energijo za reševanje novih izzivov.

07 Bicikel kot nov iz Kojota

V Trnovem vam bodo kolo pripravili za varno vožnjo po mestu.

08 Na snemanju lutkovnega filma

Produksijska ekipa ZVVIKS bo nekaj mesecev premikala lutke za film (Ne)zaželene reči.

09 Oblikovalca z mizarsko delavnico

Klara in Klemen v Studiu Moste izdelujeta čudovito leseno pohištvo.

10 Pametni zabojniki za pametno mesto

Za pravilno odvržene odpadke vas bo razveselil pomežik.

11 Projekti 2021

S številnimi infrastrukturnimi projekti izboljšujemo kakovost življenja v mestu.

14 Kazina kot v času Prešerna

Po temeljitem restavratskem delu se je na stropu plesne dvorane prikazala čudovita poslikava.

15 Učitelj angleščine iz Namibije

Felipeja, ki na OŠ Trnovo in v Mali ulici uči angleščino, tudi skozi igro, imajo otroci zelo radi.

16 Prihodnost naših otrok bo trajnostna

Vrčevski in osnovnošolski otroci se učijo o racionalni in inovativni rabi energije.

17 Pridite prej!

Društvo Abstinent pomaga ljudem, ki prekomerno pijejo, in njihovim svojcem.

18 Ljubljancanki

V mestu, ki jima daje svobodo, Katja in Katka uživata v prav vsakem trenutku skupnega življenja.

22 Opevano mesto ljubezni

O Ljubljani poje veliko pesmi. Katera je vaša najljubša?

24 Nepozabni trenutki in utrujene noge

Fantje in dekleta iz AFS France Marolt ohranjajo ljudsko izročilo in se ob tem odlično zabavajo.

27 Ste ga opazili?

Mestni plakat vam kaže pot do pestre kulturne ponudbe.

28 Slavimo Plečnika

Njegova arhitekturna zapuščina je veličastna, kakšen pa je bil človek, ki jo je ustvaril?

30 V galopu izkušenj in ljubezni

Konjeniški klub Stožice se ukvarja z ljubiteljskim, rekreativnim in profesionalnim konjeništvom.

32 Med štirimi stenami

V Štepanjskem naselju imamo sodoben center za igranje skvoša.

34 Brezplačna vadba s trenerji

Na 17 mestnih otokih športa vam športni strokovnjaki lahko pomagajo telo ponovno spraviti v gibanje.

36 Vsakoletni boj proti širjenju tigrastega komarja

S toplejšim vremenom se vračajo tudi nadležni komarji, ki jih lahko odženete z nekaj enostavnimi ukrepi.

38 Pisano na kožo

Obiskali smo ustvarjalce tetovaž, ki vam bodo s svojo ljubeznijo do te umetnosti zlezli pod kožo.

42 Kakšno bo življenje v Ljubljani leta 2100?

Prerokbe o življenju v Ljubljani leta 2100 smo zapekli na keramične ploščice.

43 Kul kultura z Bobri

14. Festival kulturno-umetnostne vzgoje Bobri v mesto prihaja z najrazličnejšimi dogodki za otroke in mladino.

46 Leteči žganci

Navdušite svoje bližnje s starodavno malico ljubljanskih fakinov.

47 Žeja ni ovira

Pri Črni vdovi smo si privoščili kozarec osvežitve in slastne beneške prigrizke.

Ljubljana

marec 2022

Izdajatelj

Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1

Zanj

župan Zoran Janković

Uredniški odbor

Marjan Sedmak (predsednik), Urška Honzak, Ida Medved, mag. Verica Šenica Pavletič, Lada Zei

Odgovorni urednik

mag. Nenad Senić

Urednica

Nina Kožar

Oblikovna zasnova

Špela Pfeifer

Izvedbeno oblikovanje

Maja Petrovič

Slika na naslovnici

Primož Lukežič

Tisk

Salomon, d. o. o.

Naklada

126.000 izvodov

Predloge, pohvale, kritike ali le pozdrave pošljite na: revija.ljubljana@ljubljana.si

Glasilo Ljubljana
Mestni trg 1
1000 Ljubljana

Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Glasilo brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.

ISSN 1318-797x

SAŠKA SUSMAN

vodja, Humana

Ni vse za odpad, kar je ponošeno

Tekstilni odpadki so najhitreje naraščajoča vrsta odpadkov v Evropski uniji in še vedno prepogosto pristanejo med mešanimi komunalnimi odpadki. Oblačila, obuvala in tekstilni izdelki, sploh pa hitra moda povzročajo onesnaževanje vode, izpuste toplogrednih plinov in polnjenje odlagališč odpadkov.

Zato smo v Ljubljani združili moči z MOL in Javnim podjetjem Voka Snaga ter v začetku tega leta zagnali pilotni projekt zbiranja oblačil, obutve in hišnega tekstila. Na 10 novih lahko dostopnih lokacij smo namestili posebne zabojnike za zbiranje oblačil in obutve, prav tako smo zabojnike namestili v oba zbirna centra Povšetova in Barje, kamor lahko Ljubljancanke in Ljubljancani oddate še uporabna oblačila, obutev, hišni tekstil (posteljnino, brisače, zavese ...), modne dodatke (torbice, kape, pasove ...) in tudi kakšno igračo.

S 1. januarjem 2025 bo ločeno zbiranje tekstila in oblačil postalo obvezno v vseh državah članicah Evropske unije, zato smo v luči napovedanih zakonskih zahtev v sodelovanju z MOL in Voka Snago začeli projekt, ki sledi zavezanosti h krožnim praksam in zmanjševanju nastajanja odpadkov ter k ponovni uporabi. Po koncu pilotnega projekta si seveda v Ljubljani kot mestu z največ prebivalci v Sloveniji želimo mrežo zabojnikov za zbiranje oblačil razširiti na celotno območje mesta z okolico.

Slovenci na leto zavržemo v povprečju kar 12,3 kilograma oblačil na prebivalca. Ocenjuje se, da smo v Sloveniji leta 2019 zavrgli kar 25.079 ton oblačil. Pomemben razlog za tako veliko številke je tudi hitra moda, ki gre z roko v roki z nizkimi cenami oblačil in njihovo slabšo kakovostjo, kar pa pomeni, da se ta oblačila hitro sperejo in strgajo, na drugi strani pa si jih lahko prav zaradi nizkih cen tudi več in večkrat privoščimo. Posamezen kos v povprečju oblečemo manj kot desetkrat oziroma ga uporabljamo le tretjino njegove življenjske dobe. Zato je pomembno, da oblačila uporabljamo čim dlje. Učinkovita zaviralca hitre mode sta pametna potrošnja in ponovna uporaba.

Tudi sama kupujem v second hand trgovinah, saj želim biti del spremembe pri ohranjanju našega planeta. Poklicno pa sem že 20 let vpeta v delo na področju ponovne uporabe tekstila. Poleg zdaj že dobro vpeljanega sistema ponovne uporabe oblačil in obutve se aktivno vključujem tudi v proces iskanja rešitev za problematiko odpadnega tekstila v mednarodnem okolju. Lahko povem, da je lepo spremljati trend vse večje ozaveščenosti sodržavljanov in sokrajanov, kako se bolj in bolj odločamo za nakup rabljenih oblačil. Predvsem mladi zadnja leta kupujejo tako imenovana vintage oblačila, to so oblačila naših babic in dedkov, ki so načeloma bolj kakovostna in jih lahko nosimo še dolga leta.

Nepremično premoženje Mestne občine Ljubljana

Pri razpolaganju z nepremičnim premoženjem in njegovem upravljanju je treba ravnati v skladu z veljavno zakonodajo, ki ureja to področje, in v skladu z načeli ravnanja s stvarnim premoženjem države in samoupravnih lokalnih skupnosti. MOL vsem zainteresiranim omogoča vpogled v načrtovane prodaje in oddaje nepremičnin, ki so v njeni lasti, in sicer prek spletne aplikacije Nepremičnine MOL (**ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/nepremicnine-mol**), kjer je tudi v celoti opisano ravnanje z nepremičnim premoženjem. DDV ni vključen v ceno.

PRODAMO

STANEŽIČE

Izključna cena: 130.944 €
Zemljišči s parc. št. 1225/3 in parc. št. 1265/2 v skupni izmeri 744 m²

KAŠELJ

Izključna cena: 398.800 €
Zemljišče s parc. št. 106/15 v izmeri 1994 m²

KAŠELJ

Izključna cena: 139.000 €
Zemljišče s parc. št. 695 v izmeri 556 m²

TRNOVSKO PREDMESTJE

Izključna cena: 4.159.350 €
Zemljišča s parc. št. 864/32 v izmeri 2091 m², parc. št. 864/38 v izmeri 4125 m² in parc. št. 885/1 v izmeri 3.027 m²

DOBRUNJE

Izključna cena: 578.550 €
Zemljišči s parc. št. 426/4 v izmeri 1394 m² in parc. št. 600/8 v izmeri 1912 m²

PRODAJA POSLOVNEGA PROSTORA

Izključna cena: 2.260.000,00 €
Prostori v stavbi št. 1725-466 na Resljevi cesti 14, in sicer v 2., 3., 5., 6., 7. in 8. etaži, v skupni izmeri 1250,11 m²

- Potek nove linije 16 Črni log - Trnovo
- Potek za linijo 1 in 1B Dolgi most P+R - Stanežiče P+R / Gameljne
- Potek linije 6 Dolgi most P+R - Črnuče
- Potek linije 6B Bežigrad - Notranje Gorice
- Potek linije 9 Barje P+R - Štepanjsko naselje
- Potek za liniji 19B in 19I Tomačevo - Jezero / Iška vas
- Postajališče
- Novo postajališče - potrebno še vzpostaviti

Trasa linije 16 podaljšana do Trnovega

Linija 16 ima podaljšano traso do Trnovega, kjer je tudi njeno novo končno oziroma začetno postajališče. S postajališča Črni log linija poteka po obstoječi trasi po Cesti dveh cesarjev do postajališča Mokrska, nato pa pot nadaljuje v smeri Opekarske ceste mimo postajališč Pot na Rakovo jelšo in Veliki štradon do končne postaje Trnovo. Linija obratuje ob delavnikih med 5. uro in 22.40. Ob sobotah, nedeljah in praznikih ne obratuje. Potniki lahko na linijo 16 prestopate z linij 1, 9, 19B, 19I in obratno.

Plačevanje parkirnine odslej tudi z aplikacijo EasyPark

V Ljubljani je že mogoče plačati dnevno parkirnino z mobilno aplikacijo ponudnika EasyPark. Gre za dodatno možnost plačila parkirnine na javnih parkirnih površinah ob vozišču občinske ceste, kjer se parkirnina plačuje na parkomatih. Mobilna aplikacija deluje tako na operacijskem sistemu iOS kot Android. Z aplikacijo lahko tudi na daljavo podaljšate parkiranje. V primeru plačila parkirnine z novo mobilno aplikacijo parkirnino poravnate upravljavcu parkirišča skladno z veljavnim cenikom, dodatno pa se obračuna strošek provizije za uporabo aplikacije, ki jo obračuna in prejme podjetje EASYPARK SI, d. o. o. Višina provizije znaša minimalno 0,10 evra z DDV oziroma 15 odstotkov od vrednosti parkirnine, vendar ne več kot 1,9 evra.

Hackathon zgodbarskih doživetij za mlade

Mestni muzej Ljubljana in Nexto vabita vse navdušence nad kulturno dediščino in kreativne ustvarjalce, ki jih zanimajo inovativna zgodbarska doživetja, na dvodnevno delavnico, ki bo 31. marca in 1. aprila. S strokovnimi mentorji boste v Mestnem muzeju zasnovali koncepte zgodb za tri arheološke parke iz rimskega obdobja. Najboljši koncepti bodo nagrajeni z denarnimi nagradami v znesku 500 evrov. Na tekmovanje se lahko prijavite ekipe, sestavljene iz največ treh posameznikov, starih od 18 do 35 let. Zaželeno je poznavanje zgodovine in interaktivnih orodij ter večšine iz oblikovanja in pripovedovanja zgodb. Več informacij dobite na mgml.si/mestni-muzej.

VPIS V LJUBLJANSKE VRTCE ZA ŠOLSKO LETO 2022/23

Obveščamo vas, da vpis malčkov v ljubljanske vrtce za šolsko leto 2022/23 poteka **do vključno torka, 15. marca**.

Vlogo za vpis morajo oddati:

- starši, ki otroka prvič vpisujejo v vrtec,
- starši otroka, ki je na centralnem čakalnem seznamu v šolskem letu 2021/22 in za katerega še iščejo prostor v vrtcu,
- starši, ki so vlogo oddali po 15. marcu 2021 in otrok ni bil sprejet v vrtec, ter
- starši otrok, ki že obiskujejo vrtec, pa želijo otroka vključiti v drug javni vrtec na območju MOL.

Po poprejšnjem dogovoru z vrtcem lahko starši otroka osebno vpišete v vrtec, ob dogovorjenem terminu in po epidemioloških navodilih vrtca, lahko pa vlogo za vpis pošljete v vrtec svoje prve izbire po priporočeni ali e-pošti na naslov vrtca.

Starši lahko dodatna pojasnila o vpisu otrok dobite v vseh ljubljanskih javnih vrtcih, na Oddelku za predšolsko vzgojo in izobraževanje MU MOL na Resljevi 18 ter na e-naslovu izobrazevanje@ljubljana.si.

Spoštovane krvodajalke, spoštovani krvodajalci mesta Ljubljana!

Vljudno vas vabimo, da darujete kri za zdravje in življenje soljudi. Pokličite 051/389 270, 051/671 147 ali 030/716 796 in se naročite na odvzem. Krvodajalske akcije bodo potekale vse petke v marcu ter 1., 7., 8. in 15. aprila na Zavodu RS za transfuzijsko medicino na Šlajmerjevi ulici 6. Več informacij na ztm.si.

Hvala, ker darujete kri za življenje.

Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Ljubljana

Visoko državno odlikovanje Republike Srbije za župana Jankovića

Župan Zoran Janković je na slovesnosti ob dnevu državnosti Republike Srbije 15. februarja iz rok srbskega predsednika Aleksandra Vučića prejel visoko državno odlikovanje, sretenjski orden prve stopnje, za posebne zasluge pri razvoju in utrjevanju sodelovanja in prijateljskih odnosov med Srbijo in Slovenijo.

Župan je dejal, da mu priznanje srbske države pomeni posebno čast, saj je to nagrada države, v kateri je bil rojen in kjer je preživel prvih 12 let. Poudaril je, da je prejem priznanja v njem prebudil srbsko polovico njegove krvi po očetu in da mu bo letošnji dan državnosti Republike Srbije za vedno ostal v najlepšem spominu. »Odlikovanje sem sprejel s ponosom, razumem pa ga tudi kot potrditev svojega prepričanja, da so skupna prizadevanja za odličnost odnosov med dvema prijateljskima narodoma in državama temelj naše skupne – evropske in svetovne – prihodnosti. Menim, da moramo ta prizadevanja vcepiti v zavest tudi mlajšim generacijam, ki bodo svoje sobivanje gradile na naših temeljih,« je povedal župan.

Župan je ob tem poudaril tudi odlično sodelovanje med glavnima mestoma Ljubljano in Beogradom. Mesti, ki sta pobrateni od leta 2010, sodelujeta na različnih področjih ter skrbita za prenose dobrih praks.

Dobrodošla, vesna!

NINA KOŽAR

Po koledarju se pomlad začne na enakonočje 21. marca. A vesna se ne ozira na datume in ure, zato je tudi letos kljub mrazu pohitela in malce prej napovedala svoj prihod. Z neba je odstrla siv oblak, ki je od začetka zime metal senco na mesto, in na ulice privabila sončne žarke. Drevesa in grme v Tivoliju sta svetloba in toplota tako navdušili, da so pognali zelene popke, zbudile so se vevice v Tičistanu. Olajšani šalov in plaščev se bomo zbudili tudi meščani. Ljubljančanke in Ljubljančani smo dokazali, da solidarni zmoremo marsikaj. Pomlad prinaša nove začetke in izzive. Pa tudi moč in voljo, da premagamo vse ovire. Naj bo karseda lepa.

Bicikel kot nov iz Kojota

JULIJA MILIĆ

V kleti Športnega društva Trnovo na Zihherlovi 44 ima prostore Športni in kolesarski servis Kojot, kjer kolesje teče kot po maslu. Roman Veble je mojster in skrbnik ljubljanskih koles, ki jih popravlja, vijači in montira že 16 let. Servisira prav vsa, od oldtajmerjev do modernih specialk, v vrsti za popravilo pa čaka največ mestnih koles. Tistih s prikupnimi košaricami, udobnimi sedeži in najpogostejše predrtimi zračnicami. Roman ceni šarm starih koles, zato reši tudi tista, ki so bila že skoraj odpisana, in jih na mah proda novim lastnikom. Novo ali staro, kolo je najboljšo mestno prevozno sredstvo, in preden veselo zakolesarite v pomlad, poskrbite tudi, da bo varno.

Na snemanju lutkovnega filma

TAJDA KUŽNER

Za velikimi in težkimi vrati studia Viba film v Stegnah pod kreativnimi rokami produkcijske ekipe Zavoda ZVVIKS nastaja slovenski del celovečernega lutkovnega animiranega filma (Ne)zaželeni reči, pri katerem sodelujejo še Češka, Slovaška in Francija. Živahne lutke, mogočne scenografije, ogromno snemalne opreme in visoke kulise, ki se razprostirajo prek sten studia, so le delček vsakdanjika domačih mojstrov animiranega filma. Ti iz dneva v dan vztrajno in precizno po nekaj milimetrov premikajo figurice in pripovedujejo njihove zgodbe. Film bo premiero doživel na mednarodnem filmskem festivalu v Berlinu leta 2024.

Oblikovalca z mizarsko delavnico

MINA MOKAR

Klara Zalokar in Klemen Zupančič sta pred 11 leti, takrat še študenta arhitekture, v Mostah najela zapuščeno stanovanje, ki ga je bilo treba temeljito obnoviti. Brez mizarskega znanja sta zavihala rokave in se lotila dela. S pridobljenimi izkušnjami sta ustanovila Studio Moste, ki je usmerjen v oblikovanje in izdelavo pohištva iz masivnega lesa. Obrti sta se učila iz knjig in na spletu, Klemen pa je šel za eno leto še v uk v mizarsko delavnico. Danes v njunem studiu iz različnih vrst lesa nastajajo čudoviti izdelki, med katerimi prednjačijo kuhinje. »Hrast ima bolj robusten karakter, javorjev les pa je bolj svetel, eleganten, čistih potez,« ju, ne brez ljubezni, opiše Klara.

Pametni zabojniki za pametno mesto

MOJCA GRIZOLD

V Parku slovenske reformacije dva simpatična možiclja mežikata sprehajalcem. Ne le mežikata, zabojnika Bigbelly sta tudi pametna. S senzorji znata sporočiti, kdaj ju je treba izprazniti, zabojnik za mešane odpadke pa ima vgrajeno še stiskalnico na sončno energijo, ki njegovo prostornino poveča s 180 na 800 litrov. Javno podjetje Voka Snaga nas z njima spodbuja k okolju prijaznejšemu ravnanju z odpadki, hkrati pa razvija koncept pametnega mesta, ki ga lahko učinkoviteje upravljamo ob pomoči informacijskih tehnologij. Zabojniki BigBelly so tudi na Špici in ob Koseškem bajerju. Če bodo uspešno prestali poskusno obdobje, pa bodo morda še kje.

PROJEKTI 2021

V letu 2021 smo na MOL uspešno končali številne projekte, s katerimi izboljšujemo kakovost na vseh področjih življenja v Ljubljani. Med najbolj vidnimi so zagotovo prenove Cukrarne, Dunajske in Tržaške ceste, Ceste dveh cesarjev in nova stanovanja v soseski Novo Brdo, a to so le nekateri izmed mnogih več lani dokončanih projektov.

122 število izvedenih projektov od tega

nizke gradnje (ceste, ulice in trgi ter druga infrastruktura): **60**

projekt Čisto. Zate. (izgradnja kanalizacije s sočasno prenovo cest): **8 območij**

osnovne šole in vrtci: **15**

druge visoke gradnje: **7**

šport: **10**

okolje: **2**

pokopališča: **2**

stanovanjsko področje (JSS MOL): **2**

Ljubljana, moje mesto (obnova stavbnih lupin): **16**

NAJVEČJE NALOŽBE

CESTE

prenova Dunajske ceste – 8,3 milijona evrov
prenova Ceste dveh cesarjev – 4,6 milijona evrov
prenova Tržaške ceste – 3,5 milijona evrov
prenova Trga mladinskih delovnih brigad z okoliškimi ulicami – 2,7 milijona evrov
prenova Kajuhove ulice – 2 milijona evrov
prenova Letališke ceste – 1,1 milijona evrov

VISOKE GRADNJE

Galerija Cukrarna – 19,6 milijona evrov
Zavetišče za zapuščene živali
Gmajnice – 6 milijonov evrov
Šentjakobski oder – 2,1 milijona evrov

OSNOVNE ŠOLE

OŠ Riharda Jakopiča – 7,5 milijona evrov
OŠ Nove Fužine – 7,5 milijona evrov
OŠ Martina Krpana – 6,2 milijona evrov

VRTCI

vrtec Trnovo (enota Kolezijska) – 3,6 milijona evrov
vrtec Ciciban (enota Ajda) – 3,5 milijona evrov
Viški vrtci (enota Rožna dolina) – 3,4 milijona evrov

NEPROFITNA STANOVANJA
soseska Novo Brdo – 17,2 milijona evrov

NI ŠE
KONEC.
OBRNITE
STRAN!

PROJEKTI 2021

Prenavljamo cestno infrastrukturo in urejamo javne površine

V letu 2021 smo izvedli kar 68 projektov prenov cest in drugih javnih površin. Prenovili smo več kot 20 kilometrov cest in ulic, pri čemer smo posebno pozornost namenili varnejšim in udobnejšim površinam za pešce, kolesarje in uporabnike javnega potniškega prometa. Prenovljene površine smo dodatno ozelenili s kar 1080 drevesi. Poleg najbolj opaznih prenov Dunajske ceste, Kajuhove ulice, Ceste dveh cesarjev in ulice Bežigrad smo med drugim končali celovito prenovo Letališke ceste. Območje smo dodatno ozelenili ter opremili s kolesarskimi stezami in pešpotmi, za kolesarje pa smo zgradili tudi most čez obvoznico. **Prenovljena Tržaška cesta** z urejenimi površinami za pešce in kolesarje je tudi dodatno ozelenjena. Poleg cest in ulic smo prenovili še dva trga: povsem novo podobo sta dobila Trg mladinskih delovnih brigad, ki je zdaj namenjen le pešcem in kolesarjem, na njem pa stoji tudi spomenik braniteljem mesta Ljubljane, ter Jurčičev trg z okoliškimi ulicami.

S prenovami šol omogočamo kakovostno okolje za učenje

V letu 2021 smo prenovili 7 osnovnih šol in 4 šolska igrišča. Med drugim smo končali prenovo **OŠ Riharda Jakopiča**, kjer smo porušili nekdanji prizidek in telovadnico ter namesto njiju zgradili nov, sodoben prizidek, v katerem smo uredili novo telovadnico, športne prostore, delilno kuhinjo in jedilnico, učilnice in dvigalo do vseh etaž. Osnovni objekt smo celovito prenovili, s čimer smo zagotovili statično in požarno varnost, stari jedilnico in kuhinjo pa smo preuredili v novo knjižnico, ki je šola doslej ni imela.

Ljubljana je moj dom

Lansko pomlad so se vselili prvi stanovalci **stanovanjske soseske Novo Brdo**, v kateri je 174 javnih stanovanj za neprofitni najem, velikih od 23 do 76 kvadratnih metrov. Osrednji del je zaprt za motorni promet, za avtomobile je prostor v podzemni garaži. Med objekti je urejen prostor za igro in druženje v zelenju.

Skrb za naše okolje

Potem ko smo leta 2020 prenovili in oživili Črnuški bajer, smo lani postavili še **leseno brv** čez zgornji bajer. Izvedba je bila zelo zahtevna; uporabiti smo morali poseben način pilotiranja z globokim temeljenjem, saj je bila plast gline zelo tanka. Ob vstopu na brv smo uredili manjši prostor, ki smo ga opremili z večnamenskimi igrali, ki so namenjena tako starejšim kot otrokom. V okolici bajerja smo označili še učno pot o značilnostih mokrišč ter okoliških živali in rastlin.

Prenovljeni vrtci za novo veselje otrok

Malčki se veselijo bivanja v 4 prenovljenih vrtcih. Celovito smo obnovili Viške vrtce, enota Rožna dolina, **Vrtec Trnovo**, enota **Kolezijska**, ter Vrtec Šentvid, enota Sapramiška, Vrtec Ciciban, enota Ajda, pa smo statično in energetske rekonstruirali ter zgradili večnamenski prostor.

Športna infrastruktura spodbuja aktivnost meščank in meščanov

V Ljubljani nenehno spodbujamo telesno dejavnost meščank in meščanov na naših zelenih površinah. V letu 2021 smo uredili 9 otokov športa in 3 trim otoke, v Kašlju pa smo zgradili novo **večgeneracijsko igrišče**. Gre za prvo takšno igrišče, ki je sestavljeno iz otroškega igrišča, prostora za mize za igranje namiznega tenisa, večnamenske ploščadi za igre z žogo in elementarne igre ter trim otoka.

Za dostojno slovo

V letu 2021 smo razširili osrednji del pokopališča Žale. Na območju **Novih Žal** smo uredili tri okrogle žarne oaze z žarnimi nišami in talnimi žarnimi grobovi, žarno oazo kvadratne oblike za zemeljske žarne pokope, Gaj spomina, Vodnjak življenja, Zeleno piramido in obodni park za raztros pepela. Razširili smo tudi pokopališče Rudnik, kjer smo pridobili 45 novih grobnih polj in 55 žarnih niš. Prestavili smo spomenik padlim borcem v NOB na novo lokacijo ob vhodu na pokopališče. Hkrati smo uredili tudi nov dostop ter parkiranje.

Kakovostna gradnja za kakovostno življenje

V letu 2021 smo končali več pomembnih projektov gradnje s Cukrarno na čelu. S prenovo **Cukrarne** smo dobili nov, sodoben umetniški in družabni prostor; prenovljena **vila Zlatica**, nekdanje domovanje župana Ivana Hribarja, je novo prizorišče za razstave, predavanja, izobraževanja in druge prireditve ter domovanje Forum slovenskih kultur. Lani smo odprli tudi novo Zavetišče za zapuščene živali Gmajnice, v katerem zapuščenim živalim zagotavljamo celostno oskrbo po sodobnih strokovnih standardih in se hkrati trudimo za preventivo, za manj zapuščenih živali. Ob koncu leta smo končali še prenovo Plečnikovega podhoda, kjer smo obnovili talne, stropne in stenske površine, uredili lokale ter javne sanitarije. S tem smo omogočili ponovno oživetev tega prostora – to se bo zgodilo kmalu, ko bodo poslovni prostori dobili najemnike. Podhod pa je že zdaj bolj privlačen, predvsem pa varnejši za uporabnike.

Kazina kot v času Prešerna

V stavbi Kazine na vogalu Šubičeve in Slovenske ceste že več kot leto dni ropota in brni. Med najbolj marljivimi, ki si prizadevajo palači vrniti njeno lepoto, so tudi restavratorji, ki v teh dneh končujejo obnovo glavne dvorane v prvem nadstropju.

TINA DEU

Ko vstopiš v veliko plesno dvorano in pogledaš proti stropu, ki je skoraj devet metrov visoko, je navdušenje težko skriti. Stropna poslikava, ki je skupaj s stavbo Kazine nastala daljnega leta 1838, je po zaslugi spretnih rok akademskih restavratorjev, slikarjev in kiparjev končno zasijala v svoji prvotni podobi.

»Ko smo začeli, celotna poslikava sploh ni bila vidna, saj je bil strop črn od saj. V času, ko sta bili tu plesna dvorana in kavarna, so za razsvetljavo namreč uporabljali sveče in oljenke, svoje pa je naredila tudi vlaga,« razloži Jernej Jerman, restavrator iz podjetja Gnom, ki se ukvarja z varovanjem kulturne dediščine. »Poslikava je simetrična. Ker smo vedeli, kakšna je četrtina stropa, smo nato lahko očistili in dopolnili celotno sliko. Navdušili so nas svetle barve in ornamenti, ki so se počasi začeli kazati. Z restavriranjem poslikave smo se približali prvotnemu videzu iz časa nastanka,« ob koncu del pove Jerman.

V prihodnjih tednih bodo na strop ene najlepših dvoran, kar jih ima Ljubljana, obesili pet pozlačenih lesenih lestencev, ki so bili prav tako popolnoma prenovljeni. Tam so viseli že v času, ko sta v Kazino zahajala France Prešeren in Matija Čop. Le še nekaj mesecev pa nas loči od dneva, ko bo v prenovljeni stavbi svoje prostore dobila Akademija za glasbo.

Učitelj angleščine iz Namibije

V meglen dan je prišel nasmejan in veder. Spoj sredozemske in afriške topline ter sproščenosti. Felipe de Alemeida je sin portugalske mame in namibijskega očeta. Njegov svet je širok in se razprostira prek več celin in več družbenih okolij – od sveta mode do sirotišnice v Braziliji, od Afrike do Evrope. Izkusil je že marsikaj, zato za spremembe in razlike ni občutljiv. Je jezikoslovec, ki tudi slovenščino govori tekoče.

AJDA BORAK

Osnovno šolo ste obiskovali v Namibiji, danes pa ste profesor na OŠ Trnovo – tako rekoč na drugem koncu sveta. Kakšna je bila ta pot?

Moje otroštvo v Namibiji je bilo lepo in ne dosti drugačno. Igrali smo se z enakimi igračami kot otroci v Evropi, tudi pri nas smo denimo vsi imeli tamagoči. Je pa res bilo vse bolj preprosto. Povezoval nas je šport, vsi smo želeli biti del športne ekipe. Zmagati v imenu svoje šole je bilo nekaj najboljšega. Tukaj to pogrešam. Veliko je individualizma in žal je sistem narejen tako, da vzgaja tekmovalnost namesto sodelovanja.

Iz Namibije sem odšel po koncu osnovne šole, študiral sem na Portugalskem. Med študijem sem delal marsikaj, za nekaj časa me je odneslo celo v svet mode. Potem pa sem proti koncu študija spoznal svojo bodočo ženo Ines. Oba sva bila študenta angleščine in nemščine. Odločila sva se, da za leto dni odideva v Brazilijo. Tam sva v sirotišnici poučevala angleščino. Bila je res dragocena izkušnja.

Izkušnje s poučevanjem v Namibiji nimam. Kot učitelj v šoli sem prvič začel delati šele, ko sem prišel v Slovenijo. Sprva na Gorenjskem, v Radovljici, potem pa tako rekoč po vsej Sloveniji in na koncu sem dobil stalno zaposlitev kot učitelj angleščine na OŠ Trnovo. Za to sem zelo hvaležen, saj zdaj, ko imam tudi sam družino, redna zaposlitev bistveno olajša naše življenje.

»MOJE OTROŠTVO V NAMIBIJI JE BILO LEPO IN NE DOSTI DRUGAČNO OD EVROPSKEGA. JE PA RES BILO VSE BOLJ PREPROSTO.«

Poleg tega, da ste redni profesor angleščine na OŠ Trnovo, pa ste že kar nekaj let tudi zelo priljubljen sodelavec v Mali ulici. Kaj tam počnete in kako je prišlo do tega sodelovanja? S hčerkama smo pred leti, ko sta bili še majhni, veliko časa preživeli v igralnici Mala ulica. Leta 2017 mi je direktorica Eva Strmljan Kreslin predlagala, naj začnem voditi delavnico, namenjeno majhnim otrokom, kjer bi se drugače učili angleščine. Ker sta moji hčerki tako radi hodili tja in se vključevali v mnogo aktivnosti, sem izziv sprejel. Od takrat enkrat na teden predšolske otroke v sproščenem okolju, skozi igro, učim angleščine. Odziv otrok in staršev je bil zelo pozitiven in Eva me je kmalu povabila tudi k sodelovanju pri Dino šoli v okviru programa Neverjetna leta, ki me je, priznam, zelo navdušil. To je program, ki vključuje tako otroke kot starše in učitelje. Namenjen je tistim otrokom, ki imajo vedenjske težave, tistim, ki ne znajo dobro nadzorovati svojih čustev, ki za učenje niso motivirani. Po

ameriškem načelu se učimo pozitivne spodbude, pozitivne motivacije, poudarjajo se dobre strani. Program Neverjetna leta pa je namenjen tudi učiteljem. Res sem vesel, da sem lahko del tega programa, v okviru katerega rastem in se izboljšujem, hkrati pa to znanje lahko širim med svoje sodelavce. Naučil sem se iskati pozitivne rešitve za težave, ki se pojavljajo v razredu. Zahvala gre tudi naši ravnateljici Julijani Juričič, da me pri tem podpira in spodbuja ter mi hkrati pomaga in daje prostor, da ta znanja lahko prenašam tudi med svoje učiteljske sodelavce in v šolske klopi.

Vaši učenci vas imajo menda zelo radi. Kaj je vaš recept za uspeh?

Ne vem. Vem le, da se z njimi rad šalim. Skupaj tudi kakšno ušpičimo. Rad z njimi pojem kosilo. Vedno si vzamem čas, da se z njimi pogovarjam tudi, ko je učne ure konec. Videti, slišati otroka, ga upoštevati, biti prisoten in iskren, otrokom pokazati, da ti je mar. Mislim, da je to recept.

Prihodnost naših otrok bo trajnostna

Spremembe, ki jih v naš življenjski slog prinaša reševanje izzivov, kot so podnebne spremembe in prekomerna poraba energije, bodo najbolj občutili naši otroci. Da bi bili nanje dobro pripravljeni, MOL od leta 2018 v javnih vrtcih in osnovnih šolah izvaja program ozaveščanja otrok o trajnostnem razvoju. Zanj mu je v minulem letu Evropski inštitut za javno upravo podelil priznanje EPSA, s katerim spodbuja prizadevanja organizacij za pospeševanje inovativne, digitalne in zelene javne uprave.

AJDA BORAK

V sklopu programa se otroci z inovativnimi pristopi praktičnega poučevanja učijo o energetski učinkovitosti, racionalni rabi virov in trajnostnem razvoju. Prvi koraki k ozaveščenosti se začnejo že v vrtcu. Za izvajanje programa med najmlajšimi je najprej treba usposobiti njihove vzgojitelje. Ker je učenje skozi igro najbolj zabavno in tudi najbolj učinkovito, otroci skozi didaktične igre in vsebine, ki jih pripravljajo vzgojitelji, spoznavajo osnovne zakonitosti energije, njeno uporabo in smotno porabo. Te igre temeljijo na senzoričnem učenju, opazovanju in asociativnem učenju, pri čemer si pomagajo tudi z različnimi demonstracijskimi orodji, kot so majhni roboti in modeli energetske učinkovite hiše.

Vsaj enkrat v času šolanja pa v programu ozaveščanja v okviru tehniških dni sodelujejo tudi učenci četrtih ali šestih razredov javnih osnovnih šol. Glavne teme so trajnostna raba energije in drugih virov, obnovljivi viri energije, uporaba električne energije pri razvoju in uporabi tehnologije ter možnosti ponovne rabe materialov v sodobni tehnologiji.

Četrtošolci s poskusi spoznavajo nove tehnologije za varčno rabo energije in energetske učinkovitost. Na delavnicah izvajajo eksperimente, izdelujejo prikaze in se urijo v sodobnih tehniških veščinah. Malo starejši šestošolci pa se na delavnicah učijo o pridobivanju, shranjevanju in distribuciji energije. Tako v učilnicah nastajajo makete vetrnih in sončnih elektrarn, učenci pa spoznavajo tudi uporabo sončnih celic kot generatorjev energije za manjša vozila, svetilke in zvočne naprave, izdelujejo baterije iz krompirja, izvajajo eksperimentalne meritve pridobljene in porabljene energije ter poskuse s predelavo rabljene plastike in uporabo 3D-tiskalnikov.

Brezplačen program ozaveščanja, v katerega je bilo lani vključenih 800 predšolskih otrok in 3500 osnovnošolcev, je doslej izvajal Zavod 404, izbran prek javnega razpisa. Njihov moto »Vzgajajmo ustvarjalce, ne le uporabnike tehnologije!« jasno govori o poslanstvu in cilju programov ozaveščanja otrok o trajnostnem razvoju. Širjenje in nadgradnja znanja, spoznavanje racionalne rabe energetskih virov

skozi osebno izkušnjo, spodbujanje zanimanja za naravoslovje in promocija tehniških poklicev so cilji, ki bodo na dolgi rok vsekakor pripomogli k bolj trajnostni družbi. Kdo ve, morda pa ravno v klopi enega od ljubljanskih osnovnošolskih četrtih razredov sedi bodoči Nobelov nagrajenec, ki bo izumil nekaj tako neverjetnega, da si danes še zamisliti ne moremo.

Pridite prej!

Tvegano in škodljivo pitje alkohola je globalni javnozdravstveni problem, ki ga občutimo tudi Slovenci. Po eni strani imamo do tega skrajno toleranten odnos, saj je popivanje v družabnih okoliščinah celo spodbujano, na drugi strani pa znamo težave zaradi prekomernega pitja globoko zanikati in jih celo stigmatizirati. Posledic pitja alkohola pa ne nosijo le posamezniki, ampak tudi njihovi bližnji in širša družba. V Ljubljani jim pomoč ponuja Društvo Abstinent, ki je v oporo tudi njihovim svojcem. Ti so namreč pogosto spregledani sopotniki odvisnika od alkohola. Individualna svetovanja, skupine, delavnice, druženja in informiranje so zato namenjeni tako njim kot tistim, ki so se pripravljene soočiti s svojim problemom.

NINA KOKELJ

»Sram, stigma, skrivnostnost. A ljudje ne pijejo, ne onesrečujejo svojih družin in ne izgublja-jo služb, ker bi se tako odločili. Alkoholizem ni hiba in ni razvada, temveč je kronična ponavljajoča se bolezen. Deset odstotkov prebivalcev Slovenije je odvisnih od alkohola, 43 odstotkov jih pije prekomerno,« nekaj dejstev naštejeta Breda Lepoša Žalec in Štefan Lepoša iz Društva za urejanje življenja Abstinent, ki deluje že od leta 2007.

Kdo pa najpogosteje potrkna na njihova vrata na Dolenjski cesti 22 ali Tržaški 40? »Svojci. Povprečna doba, da nekdo zaradi alkoholizma poišče pomoč, je 10 do 15 let – trpljenja. Alkoholik sam ne pride oziroma pride zelo redko,« odgovarja Štefan Lepoša, predsednik društva. »Pridite prej, manj bo zapletov, manj bo posledic. Socialni delavci smo, sprejmemo vsakogar,« odločno in s toplino dodaja Breda Lepoša Žalec, strokovna vodja programa in terapevtka.

Strokovni delavci in prostovoljci Društva Abstinent posameznikom, ki se odločijo za aktivno reševanje svojega položaja, stojijo ob strani vso pot od prepoznave problema do njegove

razrešitve. Začne se z individualnim svetovanjem, kjer pridobijo motivacijo, nato pa se vključijo v terapevtsko skupino, ki ima nanje običajno izjemen učinek. Ljudje, polni sramu in občutka krivde, tam namreč vidijo, da niso edini in sami. Skupina je varen prostor, kjer si lahko izmenjajo izkušnje in se pogovorijo z ljudmi, ki razumejo njihove stiske. Profesor, bančnica, zdravnica, duhovnik, uslužbenka na ministrstvu, vzgojitelj, policist, medicinska sestra, učiteljica, novinar. Alkoholizem ne izbira.

K zdravljenjem in zdravljenkam pristopajo z ravno pravo mero empatije. »Predstavimo jim zahteve in jim obenem ponudimo podporo.« To začutijo tudi ljudje, ki so že z obema nogama v brezdomstvu, prosjačenju. »Bili ste ostri, neizprosni, a sem čutil, da vam je mar,« je izpoved bivšega alkoholika. »Eden od stavkov, ki me ženejo dalje,« pove Breda Lepoša Žalec. »Terapevt ne obupa, ne popusti, ne izgubi energije. A ne rešuje. Ljudje sami pridejo do spoznanja, da je življenje njihovo. Mi pripomoremo, motiviramo, vedno sprejmemo telefonski klic, se mrežimo. Pokažemo pot in damo upanje. Začetki so težki.«

V motivacijskih skupinah se srečujejo uporabniki, ki še niso povsem prepričani, da bi se zdravili, čutijo pa, da je nekaj narobe. Zelo pomembna je skupina za svojce. Pa Hop čez jarek, skupina za otroke iz alkoholčnih družin. Začetna terapevtska skupina, po zdravljenju v bolnišnici, traja tri do pet let. V njej zdravniki s pomočjo terapevtov prevzemajo in utrjujejo nove življenjske vzorce

ter vztrajajo v abstinenci. Kasneje se vključijo v nadaljevalne terapevtske skupine, kjer ohranjajo pridobljene veščine in se medsebojno podpirajo v novem življenjskem slogu. V veteranskih skupinah sodelujejo ljudje, ki abstinirajo že več kot 10 let. Srečujejo in družijo se tudi zunaj skupin.

Tretjina članov Društva Abstinent je prostovoljcev, ki delujejo na več področjih, med drugim s svojimi življenjskimi zgodbami pomembno prispevajo k usposabljanju strokovnih delavcev. »Njihovo delo je še kako dragoceno, to so naši laični sodelavci. Člani društva so poleg zdravljenec in zdravljenk lahko tudi svojci in podporniki. Teh je malo, pa bi jih lahko bilo več,« meni predsednik Štefan Lepoša.

Več informacij o delovanju Društva Abstinent poiščite na njihovi spletni strani **abstinent.si**. Za individualno svetovanje jih pokličite na telefonsko številko 064/244 497 ali pa jim pišite na e-naslov **svetovalnica@abstinent.si**.

LJUBLJANČANKI

Katja in Katka Bogataj sta Gorenjka in Štajerka, ki ju je pred leti študij pripeljal v Ljubljano. Tu sta se zaljubili in danes je Ljubljana njun dom. Mesto jima daje vso svobodo, da lahko glasno povesta, da sta srečno poročeni in da uživata v prav vsakem trenutku skupnega življenja. Do zdaj jima je družbo delala zlata prinašalka Kali, komaj pa čakata poletje, ko se bo vsem pridružil še dojenček.

Ljubljana je edina evropska prestolnica, kjer je del prostorov Mestne hiše namenjen skupnosti LGBTIQ+. Pritličje na Mestnem trgu 2 ni samo lokal, ampak je odprt kulturni in družabni prostor, v katerem v ospredje postavljajo obrobne teme in temeljna identitetna vprašanja.

Spoznali sta se v središču mesta. In se zaljubili na prvi pogled. Je Ljubljana mesto, kjer se zlahka zaljubiš?

Katka: Zelo.

Katja: Je, sploh za mlade, glede na to, da sem prihajajo študenti ne samo iz Slovenije, ampak praktično iz vsega sveta. Ne samo za zaljubiti, tudi za živeti, za izkusiti življenje je Ljubljana res čudovita.

Katka: Ja, ker je toliko različnosti ...

Katja: Kozmopolitsko mesto je.

Katka: Ljubljana ti pusti, da si, kdor si. To je prvo mesto, kjer se počutim popolnoma varno in sproščeno v tem, da sem lezbijka. Ta občutek, da ti mesto, kultura v njem, dovoljuje biti »drugačen«, je neprecenljiv. Tu se ljudje res lahko izrazijo in najdejo nekoga, ki si ga drugje zagotovo ne bi upali.

Kateri so vajini najbolj romantični koticiki v Ljubljani?

Katja: Zelo radi greva na Koseški bajer, sploh ob sončnem zahodu je to najin zelo ljub kotichek.

Katka: Tudi Tivoli imava radi, pa Rožnik ... Zelo veliko nama pomenijo zelene površine. No, radi hodiva tudi na večerje, nikoli pa na primer za romantiko ne bi izbrali mosta, kjer obesiš ključavnico v znamenje ljubezni. Radi sva v naravi in radi sva sami, ne marava prevelikih množic.

Katja: Samo po drugi strani je pa center Ljubljane v božičnem času, ko so lučke, čudovit!

Kaj pa Pritličje, ga obiskujeta?

Katja: Zelo rada grem tja posedet in opazovat ljudi. Na njihove dogodke pa hodiva zelo redko.

Zelo sta dejavni na družbenih omrežjih, predvsem na Instagramu. Svoje življenje delita z javnostjo. Veliko pozornosti namenjata ozaveščanju in pomoči mladim, ki se soočajo z vprašanji spolne usmerjenosti.

Katja: Ja, res je. Instagram sva si naredili tako kot vsi drugi, iz firbca. Nič posebnega nisva pričakovali, potem pa sva začeli sodelovati s fotografijno Jano Šnuderl. Najine fotografije so postale viralne in sva rekli, zdaj pa lahko narediva nekaj dobrega in pokaževa, da sva tudi midve »normalen« del populacije, da istospolni pari živimo med vami. Dobili sva toliko pozitivnih odzivov in zahval. Starši, predvsem mame, so naju spraševali, kako naj ravnajo, saj se jim zdi, da je njihov otrok istospolno usmerjen. Mladi so se na podlagi najine izkušnje lažje »outirali«, tj. razkrili svojo spolno usmerjenost. Tako se je začelo. Vsakozdi odpirava nove teme. Zdaj na primer zelo radi poveva: Ja, mamici bova! Tudi v Sloveniji imamo člani skupnosti LGBTIQ+ to možnost.

Ali lahko ločita zasebni del vajinega življenja od javnega?

Katka: Družbena omrežja so moja služba, ampak če potrebujem dan ali dva zase, se brez slabe vesti odklopim. Napišem, odklapljam se, da malo zadiham, hvala lepa, in ni nobene slabe volje. Na čisto navaden dan dobim več kot sto sporočil. To je res veliko pogovorov. Včasih odpiramo zelo težke teme. Sploh zdaj, ko sva s Katjo sporočili, da pričakujeva otroka, dobivam veliko sporočil

»ZELO RADI POVEVA: JA, MAMICI BOVA. TUDI V SLOVENIJI IMAMO ČLANI SKUPNOSTI LGBTIQ+ TO MOŽNOST.«

žensk, ki ne morejo zanositi, ki gredo tudi čez deset postopkov umetne oploditve. Jih res razumem, pa hkrati tudi ne, ker je to veliko več, kot sva midve dali čez. Ogromno je takih tematik, ki so pomembne, me pa tudi izčrpajo. Zato znam potegniti črto med tem, kar hočem, da je samo moje, in tistim, kar bi delila s sledilci. Zavedam se, da moram deliti svoje življenje, ostajati zanimiva, ampak jaz dejansko tako uživam, tako rada imam življenje, da mi ni težko z ljudmi deliti mojih najbolj srečnih trenutkov, pa tudi če je to samo pitje kave zjutraj.

Katja: Jaz sem dosti manj vpeta v ta svet. To je samo hobi, zato se nisem nikoli počutila dolžno, da bi morala vse deliti.

Katka: Katja ima zelo drugačen profil. Na mojem je zabava, sprostitev ... No, vsaj mislim, da se ljudje sprostijo. Njen pa je veliko bolj izobraževalen, veliko informacij ima o razkritju, terapijah in podobno.

Imeti morata zelo pozitivno samopodobo, da se upata javno izpostavljati.

Katka: Imava podporo prijateljev in družine. Že v osnovi sva obe trdni osebi in nikoli ni bilo potrebe, da bi se skrivali. Se zgori, da hodiva po mestu in se drživa za roki, pa naju kdo gleda. In pomislim, zakaj me gleda, a imam nekaj na majici? Sploh ne pomislim, da zato, ker sva drugačen par. Nama je to običajno, naravno. Jaz sem ponosna in vedno trdim, da moje življenje ne bi bilo tako sladko, če ne bi sledila tej poti. Slediti sebi, pa ne samo v spolni usmerjenosti, je nekaj najlepšega. Da si zvest sam sebi, da si v prvi vrsti zaljubljen vase, da ljubiš svoje življenje, se spoštuješ. Ta pot nama je definitivno dala moč. Ko enkrat sprejmeš in spoznaš samega sebe, te zelo težko kaj zares ustavi.

Živimo v času, ko je najlažje biti skrit za zaslonom in anonimno kritizirati. Ti komentarji lahko naredijo veliko škode.

Katja: Jaz vsakemu rečem, izberi si svoje bitke. Če se nisi pripravljen izpostaviti, raje ostani v ozadju. Če se počutiš pripravljenega, pa ja, bori se zase, za ljudi ob tebi. Glede na to, da se midve res dobro počutiva v svoji koži, sprejemava te bitke, odgovarjava na komentarje.

Katka: Zdaj mi je na misel prišel citat, ki se mi zdi zelo pomemben: »Ljudje, ki potrebujejo največ ljubezni, zanjo po navadi prosijo na najbolj neljubeznive načine.« Za temi komentarji so velikokrat ljudje, ki jim v življenju nekaj ne štima in si s takim delovanjem skušajo celiti svoje rane.

Ali zato na se tako grd komentar odgovorita pozitivno?

Katka: Ja, ker želim mladim dati upanje. Bom spet uporabila citat: »Ne sprejmi kritike človeka, od katerega ne bi sprejel nasveta.« Se pravi, zakaj bi jaz od neznane osebe, ki je nikoli ne bi prosila za nasvet, sprejela kritiko? Vse, kar je pomembno, je, da imaš

»NE SAMO ZA ZALJUBITI, TUDI ZA ŽIVETI, ZA IZKUSITI ŽIVLJENJE JE LJUBLJANA RES ČUDOVITA.«

na koncu dneva okoli sebe ljudi, ki so ti pomembni, ki te napolnijo z dobro energijo. Jaz to imam in ful uživam svoje življenje. Če lahko na tej poti še komu pomagam, pa mi to veliko pomeni. Nikoli se ne bom na kritike odzvala s kritiko, ker se mi to ne zdi smiselno. Raje se pošalim na svoj račun.

Katja: Nikoli ne veš, kaj se skriva za takim komentarjem. Lahko je zadaj negotova oseba, nekdo, ki se še išče, nekdo, ki ne zna na drugačen način vprašati. Zato se mi zdi pomembno, da vedno na lep način razložim stvari, ker nikoli ne veš, kaj se skriva za tistim zapisom.

V času družbenih omrežij je težko biti mlado dekle ali fant. Pritiski so veliki, težko je slediti lepotnim in drugim idealom. Kaj bi jim svetovali?

Katja: Tako kot so lahko družbena omrežja negativna, so tudi pozitivna, naredijo veliko dobrega. Moj nasvet je: raziskujte, poiščite profile, ob katerih se počutite dobro. Poiščite osebe, ob katerih boste tako sproščeni, da bi lahko šli tudi na kavo, če bi se kdo izmed njih zdaj pojavil pred vami.

Katka: Bom izhajala kar iz sebe. Pride faza v razvoju, ko se vsi trudimo biti del tega, kar je popularno. Vsi. Ampak ta faza

mine in na eni točki postaneš sam sebi pomemben in začneš delati na sebi. Spomnim se sebe v 9. razredu: nosila sem najbolj oprijete majice in se neskončno obremenjevala, ker nisem imela takih prsi kot druge ženske. Prav spomnim se, gledala sem se v ogledalo in si mislila, kako sem grda. Potem pa se je zgodil preskok in v drugem letniku srednje šole sem že bila to, kar sem – samozavestna in zadovoljna sama s seboj. To je čas, ko hormoni malo popustijo, vse se umiri, najdeš si družbo. Zdi se mi, da je res težko obdobje nekje od 12. do 14. leta, telo se takrat tako zelo spreminja in močno si želiš nekam spadati. Jaz vedno rečem, verjemi si, sledi tistemu, v čemer se počutiš dobro, in to te bo pripeljalo v družbo, kamor dejansko sodiš. Življenje te vedno pripelje tja, kamor te mora.

In še čisto za konec: te dni praznujemo ženske. Kakšen odnos imata do dneva žena?

Katja: Treba je opozarjati na to, kaj so ženske morale preživeti in pretrpeti, da smo prišle do enakopravnosti. Na ta način ga definitivno praznujeva, ne podarjava pa si daril.

Katka: Praznujeva ga v smislu, da sva ponosni, da sva del ženske populacije. Bravo me, kraljice, zakon smo!

Opevano mesto Ljubezni

Ljubljana je muza sama po sebi. Navdih. In ko na sceno stopi poet, lahko poslušalci le spoštujemo umetniško svobodo. A se prav tako lahko vedno vprašamo, kaj je umetnik mislil. Ker kaj pa, če je prva, ki mi pade na pamet, Ljubljana Andreja Šifrerja? »Ko včasih te gledam, se mi zdiš tako sama.« Prebirajoči, ki bo pobrskal in prebral celotno besedilo skladbe, bo morda pomislil, da Andreja Ljubljane ne marata. Andrej, ki ga berete, imam Ljubljano rad. Prav tako močno, kot se zdi, da je drugi Andrej ne mara. Čustva pač.

ANDREJ KAROLI

**»ZDEJ MOJ UTRIP
JE NJEN UTRIP,
UTRIP MESTA,
DOTAKNE SE
ME RAHLO, KOT
PLOČNIKA CESTA.
UHO PRSLONM OB
FASADO, SLIŠM,
KAJ MI GOVORI,
JEZIK NJEN JE SLENG
IN LJUBLJANICA
JE NJENA KRI.«
LJUBA ANA – TRKAJ**

Res imam rad mesto, v katerem živim. Zelo rad. Saj sem se z eno samo izjemo vedno zaljubil v Ljubljani. In ljubezen še traja. Ni Ljubljančanka, pravzaprav je v Ljubljano prišla študirat iz tujine in ostala. Zdaj je, kadar je tu, Ljubljančanka. In ko sem že ravno pri Ljubljančankah ... Janko Ropret. »Rožice rosne, prevzetne, ponosne, toliko lepih deklet ni videl svet!« Ultimativna hvalnica Ljubljančankam. Dušan Velkaverh, pišoč besedilo, seveda ni zatajil, čeprav je ni omenil z imenom, najpomembnejše Ljubljančanke, ki ji je dvoril dr. Prešeren. Skratka, če želite (brezbrižno) ljubezen in Ljubljano v enem songu, je to to. Bi pa v življenju enkrat rad slišal ženski pevski zbor, ki pesem interpretira v prvi osebi množine.

Če naslednjo povežem s prejšnjo, ne morem mimo mikrolokacij, ki so bile in ostajajo navdih za pesmi o (za)ljubljeni Ljubljani. Gospod Velkaverh je opeval trge in most, Tadej Hrušovar pa je dodal še lokal. In če je kje ljubezen doma, je v lokalih. Vsaj tako se zdi, če se nepozorno prepustiš le melodiji in refrenu. Sicer druga kitica skladbe skriva res čudovito ubeseden »prvič« ... »Noč trnovskih vrb bila je krst ognjeni«. A temu sledi molk z njegove strani in Dekle iz Zlate ladjice je na poti, da se prepusti nezavezujočim zmenkom za mimogrede.

Sicer pa, kdo verjame, da so vse ljubezni kot Metina in Janezova iz Cvetja v jeseni? Ljubezni so različne in v glasbi mnogokrat zvenijo drugače, kot so zasidrane v stereotipih. Zelo za lase privlečena povezava med ljubeznijo, Ljubljano in glasbo opeva ljubezen v predmestju Ljubljane. Četrta skladba z albuma Trnow Stajl. Lahko je tudi ne štejete v izbor, ker je Klemen našel ljubezen na vasi (Črnuče pa v zrak), a jo ima še vedno rad. Still Love Her. Ampak ker je Klemen Trnow in Trnovo je Ljubljana, naj ostane.

Nazaj v tirnice pričakovanega. Na vrhu nebotičnika sem bil dvakrat in dvakrat sem na vrhu nebotičnika požvižgaval Na vrhu nebotičnika. Kaj pa bi drugega? Trkajeva Ljuba Ana. Še vedno me bega, ker ne vem, ali je Ana samo Ana ali je pač Ljuba Ana – Ljubljana. Urbana poezija v vsej svoji nedorečenosti namreč dopušča več razlag, a omenjena je polna ljubezni.

Se še spomnite študentke iz uvoda? Pred ne tako malo leti sva skupaj praznovala okroglo obletnico rojstev. Splet okoliščin življenja in vabilo sta nanesla, da je na zabavo prišel glasbenik, ki ni iz Ljubljane in ne živi v regiji, v kateri je rojen. Sedel je k pianinu in prvič skoraj javno izvedel eno najlepših pesmi o hrepenjenju in Ljubljani. Kaj pa je ljubezen, če ne hrepenenje? Kdo je ona v resnici, ne vem, a Ona sanja o Ljubljani je izjemna.

Najlepše pesmi o ljubezni in Ljubljani? Oziroma najljubše? Vsak ima svoje. Sicer verjamem, da je katera od zgornjih tudi na vašem seznamu, ampak še enkrat, vsak po svoje. Na sončni strani Alp ali pa Na senčni strani mesta.

Skladbe, omenjene v besedilu, in izvajalci:

Ljubljana — Andrej Šifrer

Ljubljančanke — Janko Ropret

Dekle iz Zlate ladjice — Pepel in kri

Still Love Her — Klemen Klemen

Ljuba Ana — Trkaj

Ona sanja o Ljubljani — Jan Plestenjak

Ne senčni strani mesta — Kosta MC

Nepozabni trenutki in utrujene noge

Dekleta in fantje se dobivajo nekajkrat na teden za Bežigradom. Druži jih veselje do plesa, petja in slovenskega ljudskega izročila. Pa tudi zabavajo se radi, česar jim na vajah in nastopih, zaradi katerih potujejo po vsem svetu, sploh ne manjka. Obiskali smo Akademsko folklorno skupino France Marolt in se z njimi zavrteli po parketu.

JEDRT JEŽ FURLAN

A

kademsko folklorno skupino je leta 1948 ustanovil etnomuzikolog, glasbenik in zborovodja France Marolt, katerega ime so si nadeli šele po njegovi smrti. Danes šteje 73 glasbenikov in plesalcev, ki delujejo v treh plesnih skupinah, alpskem orkestru, tamburaški in ženski pevski skupini Maroltovke. Njihovi kletni prostori na Dunajski cesti 56 kar prekipujejo od prepevanja, plesa in smeja. Velika dvorana in pisarna sta opremljeni s starimi plakati za njihov tradicionalni letni nastop, ki s svojim modernim oblikovanjem kar privabljajo pogled. Garderobne omare pa so polne oblačil, tudi takšnih

z zgodovinsko težo. Nekatera so okrašena z vzorci, ki jih je v ljudskem izročilu našla še Tončka Marolt, soproga ustanovitelja skupine Franceta Marolta. Njuno raziskovalno in zbirateljsko delo je izrednega pomena za slovensko folkloristiko.

Delo zakoncev Marolt danes nadaljujejo mlajše generacije. Če mislite, da je folklor a ostanek preteklosti, vas bo morda presenetilo dejstvo, da ima AFS France Marolt skrbnika promocije in družabnih portalov, to je Sašo Žepuhar, ki nam zaupa: »Najboljši način za pridobivanje novih članov je osebni stik. Študentski cimri, prijatelji, znanci, sokrajani,

ZA LJUBLJANO JE ZNAČILNA BOLJ MEŠČANSKA KOREOGRAFIJA, PRI KATERI SE PLESALCI DRŽIJO ZELO POKONČNO, PODOBO PA DOPOLNJUJEJO ELEGANTNE ČRNE NOŠE.

ki pridejo študirat v Ljubljano.« Ena od novejših članic prihaja iz Argentine, kjer jih je spremljala na Instagramu. Pridružila se jim je takoj, ko se je preselila v Slovenijo.

V nasprotju s številnimi drugimi državami pri nas nimamo profesionalne folklorne skupine. V AFS France Marolt je zaposlena le tajnica, vse druge ženeta entuziazem in želja po znanju. Tudi predsednika Tadeja Zadravca in umetniškega vodjo Luko Kropivnika.

Plesalce, ki plešejo v začetni skupini, imenujejo bruci, čeprav niso nujno bruci na fakulteti. Ko se naučijo tehnike, osnovnih plesnih korakov in usklajenosti z drugimi plesalci, napredujejo v srednjo skupino, kjer izpopolnjujejo svoje plesno in pevsko znanje ter spoznavajo zahtevnejše koreografije. V njej prevladujejo študentje in mladi s prvo zaposlitvijo tja do poznih tridesetih let starosti. Člani srednje skupine spoznavajo tudi noše posameznih regij in nastopajo na letnem dogodku v Cankarjevem domu, ki je za skupino vrhunec sezone. Kdor pridno vzdržuje kondicijo, telovadi ali se ukvarja z različnimi športi, lahko v starejši skupini pleše folkloro do 50. leta, a takšnih ni veliko. Čeprav se zdi kot zabava, je to pravzaprav fizično precej zahteven hobi. Večina plesalcev s skupino ostane v povprečju pet, nekateri pa celih deset let.

V skupini delujeta dva glasbena orkestra, alpski in tamburaški. Njuni člani spremljajo plesne točke, nastopajo pa tudi samostojno. Ko ubrano zaigrajo, človeku zapleše duša. Magijo ljudskega izročila, ki jo izžarevajo nastopi AFS France Marolt, pa pomaga ustvarjati še vrsta stalnih in občasnih sodelavcev. Eden od njih je Teri Sedej, nekdanji sodnik umetnostnega drsanja, ki jih uči pokončne drže in prihoda na oder, s katerima velikokrat pozanjejo navdušen aplavz.

Plesalci in glasbeniki vadijo dvakrat na teden po dve uri in pol, pred večjimi nastopi pa vsak dan. Ob službi, študiju in družini. Po daljšem obdobju nenastopanja so pred kratkim gostovali

v slovenskem paviljonu svetovne razstave Expo v Dubaju, kjer so bili s svojimi pisanimi nošami prava paša za oči. Če bo šlo vse po načrtih, se bodo lahko vrnil tudi v Cankarjev dom na svojo letno predstavo.

Koreografije ljudskih plesov je podrobno popisal Mirko Ramovš, nekdanji vodja folklorne skupine in priznani raziskovalec ljudskih plesov. Za Ljubljano je značilna bolj meščanska koreografija, pri kateri se plesalci držijo zelo pokončno, podobo pa dopolnjujejo elegantne črne noše.

In prav fundus narodnih noš je poleg občudovanja vredne tradicije in neprecenljivega truda vseh članov pravi zaklad, ki ga hrani AFS France Marolt. V garderobnih omarah se vrstijo noše vseh pokrajin, kjer živijo Slovenci. Trst, Porabje, Koroška, Rezija, vsaka je predstavljena s svojimi oblačili, v katera je vložena veliko dela. Vsako nošo namreč temeljito raziščejo v arhivih in zbirkah, dodobra preučijo njeno zgodovinsko ozadje, šele nato se lotijo oblikovanja in šivanja. Pri vsem tem morajo biti zelo natančni, saj s tem ohranjajo ljudsko izročilo tudi za kasnejše rodove. Mimogrede, ženske

noše nekaterih pokrajin lahko tehtajo tudi do sedem kilogramov. Zdaj razumete, zakaj je folklor tako fizično naporna?

»Red in struktura sta zelo pomembna,« pove Tadej Zadravec, predsednik AFS France Marolt, »najpomembnejši pa so ljudje.« Veščina, znanje in skupinsko delo omogočajo tudi improvizacijo in marsikatero presenečenje na odru. Vse se je seštel v trenutni sestavi. Brez kompliciranja, z veliko energije in veliko dobre volje. Zato je skrb, da mladih ljudsko izročilo ne zanima, ob taki ekipi povsem odveč.

V Akademski folklorni skupini France Marolt se veselijo novih članov. Če se jim želite pridružiti, izpolnite prijavo na spletni strani **marolt.si**. Tam so tudi informacije o njihovem delu in nastopih.

NI ŠE KONEC. OBRNITE STRAN!

① Člani folklorne skupine redno obiskujejo pustne prireditve v Prekmurju, Reziji in na Ptuju, kjer preučujejo stare ljudske običaje in šeme.

② Folklorno skupino je ustanovil glasbenik in etnolog France Marolt, ki pa je jo vodil le idejno. Glasbeno vodstvo je zaupal svoji ženi Tončki Marolt, plesno pa etnokoreologinji Mariji Šuštar.

③ V sklopu AFS France Marolt deluje pevská skupina Maroltovke, ki jo je leta 2018 ustanovila nekdanja umetniška vodja Jasna Žitnik.

④ Poleg plesalcev folklorno skupino sestavljajo tudi glasbeniki. Večina jih je dokončala vsaj srednjo glasbeno šolo.

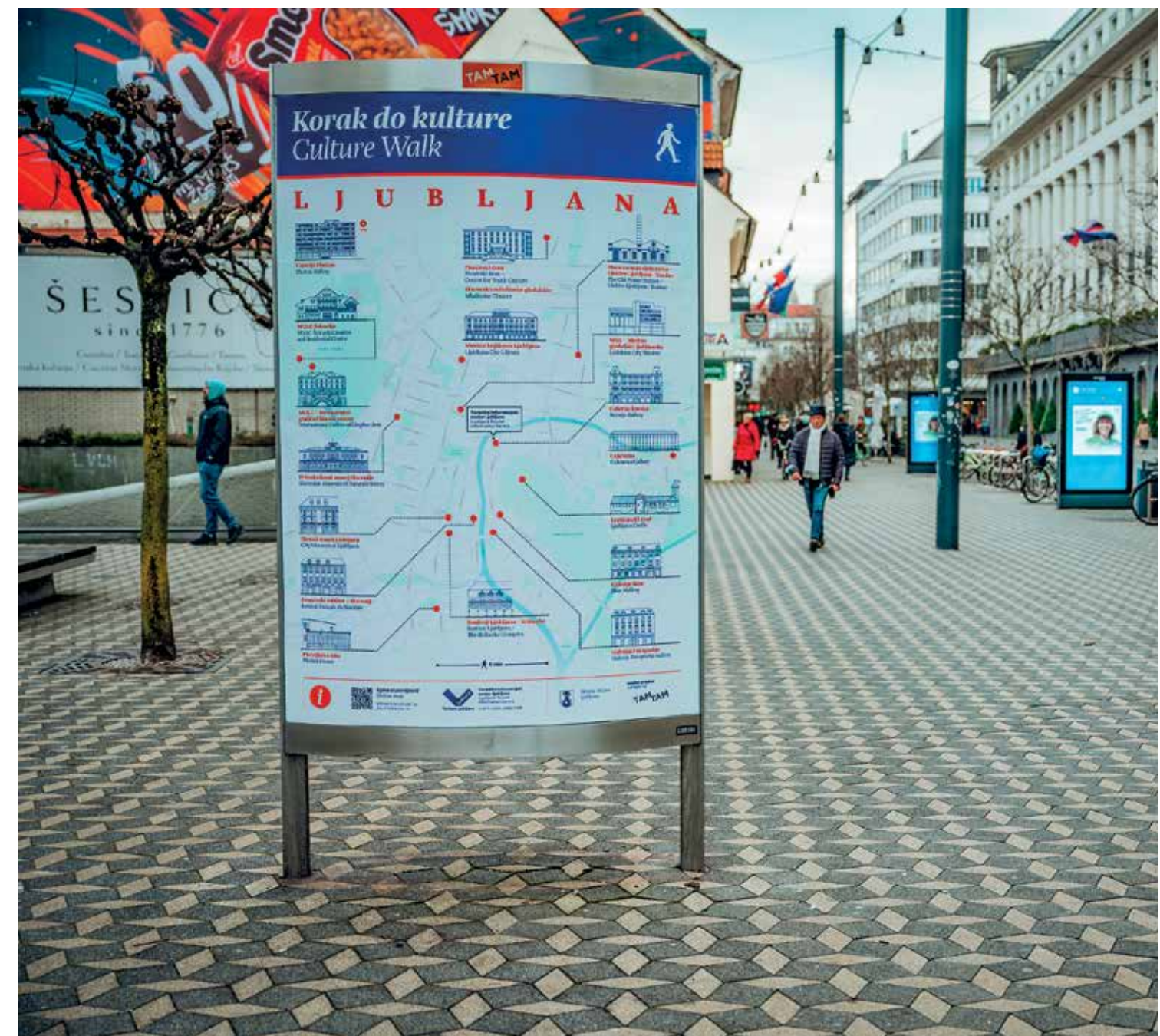
⑤ Pred šivanjem skrbno raziščejo zgodovinsko ozadje vsake narodne noše. Ker so nekatera oblačila zelo težka, raziskujejo tkanine, ki bi plesalcem lahko malce olajšale breme.

Ste ga opazili?

Ste vedeli, da imamo v Ljubljani na razdalji 20-minutnega sprehoda možnost za ogled številnih vrhunskih razstav, kulturnih prireditev, gledaliških in filmskih predstav? Pestro kulturno ponudbo najdete tudi na tem mestnem plakatu. Ilustrirala in oblikovala sta ga Anja Delbello & Aljaž Vesel/AA. Leta 2019 sta zanj na 9. bienalu Brumen prejela priznanje za odlično slovensko oblikovanje. Nosilec in vodja projekta pa je TAM-TAM v sodelovanju z MOL in Turizmom Ljubljana.

Na plakatu je tudi QR-koda za zemljevid oziroma do strani www.korakdokulture.si, da si ga mimoidoči lahko pretočite na telefon, tablico ali računalnik.

ANA POROK

kustosinja za arhitekturo in oblikovanje,
Plečnikova hiša, MGML

Veličastna arhitektura s preproste mize

V znamenitem okroglem prizidku Plečnikove hiše na Karunovi ulici 4 in 6 je v pritličju arhitektova soba, ki je bila tudi njegova spalnica. Največ pozornosti v prostoru pritegne delovna miza, ki stoji na sredini sobe. Od postelje do mize sta le dva koraka, saj se snovanje pri Plečniku nikoli ni končalo. To je njegov intimni prostor, ki ga je mojstrova osebnost najbolj zaznamovala.

Miza je enostavno sestavljena iz lesene plošče z veliko delovno površino, ki je položena na dve kozi in dodatno utrjena s pokončno ploščo ob strani. Narejena je iz smrekovine. Kot večino druge opreme v hiši jo je načrtoval Plečnik sam.

V PREDALU SE POLEG ŠESTILA IN DRUGIH DROBNARIJ SKRIVA MNOŽICA PLEČNIKOVIH OČAL, KI JIH JE NOSIL ŽE OD NAJSTNIŠKIH LET.

Veliko delovno površino mize prekrivajo številni drobni predmeti, kot so risalni pribor, glinasti modeli, škatlice, stekleničke, pa vodniki in slovarji ter znameniti črni širokokrajni klobuk. Tu sta tudi škatlica cigaret Drava in skodelica za črno kavo, arhitektova nepogrešljiva spremljevalca v dolgih urah nočnega dela. Med predmeti na mizi najdemo težak pepelnik iz podpeškega kamna ter celo umazano in obgrizeno teniško žogico, igračo psička Sivka. Na tej površini so se porajale neštete mojstrove skice in načrti za projekte v Ljubljani in drugih slovenskih mestih, Pragi, Beogradu, Zagrebu. Žal so številni ostali neuresničeni. Poleg risanja je bilo vsakdanje opravilo za mizo tudi prebiranje in pisanje odgovorov na množico pisem. Nekatere so terjala natančna pojasnila v zvezi z gradnjo kakšnega zahtevnega projekta, druga pa so bila bolj družabne narave.

Pozornost na mizi pritegne miniaturni svinčnik, ki ga je arhitektova roka komaj še lahko držala, kar kaže na njegovo varčnost, pa tudi na čas pomanjkanja po drugi svetovni vojni, ko risarskih potrebščin ni bilo mogoče kupiti. To nam kažejo tudi ohranjene Plečnikove male skice, ki so v tistem času nastajale celo na razprtem papirju iz cigaretnih škatlic.

Desni del mize zaznamuje stilizirana bronasta glava orla s krili in križem, ki okrašena s poldragimi kamni stoji na podstavku iz podpeškega kamna. Plečnik jo je oblikoval kot simbol katoliškega društva Orel. Levi vogal mize obvladuje svetilka, zastrta s tkanino. Nad mizo dominira svečnik iz medenine, okrašen z zmajevo glavo, ki se pri vrhu sklene z leseno figuro krilatega bika na podstavku, sestavljenem iz kvadra in krogle. Bik v krščanstvu simbolizira sv. Luko, zavetnika umetnikov, pa tudi poniznost, predanost in odpoved. To pa so bile tudi vrline arhitekta Plečnika.

V predalu se poleg šestila in drugih drobnarij skriva množica Plečnikovih očal, ki jih je nosil že od najstniških let. Odslužena je skrbno shranjeval, tako se jih je ohranilo kar 21. V nekem obdobju je imel dioptrijo celo –9,75, a se mu je s starostjo izboljševala. Za risanje in delo ob blizu je arhitekt dovolj dobro videl tudi brez očal – to nam potrjujejo pričevanja študentov, saj si je mojster očala snel, ko je na fakulteti sedel za mizo, da bi opravil korekturo študentovega dela.

Plečnik je bil pravi zgled univerzalnega umetnika, saj se je lotil vsake, še tako majhne naloge in

vsako dojemal kot izziv, s katerim se je treba ustvarjalno spoprijeti. Dela se je loteval izrazito raziskovalno, zato je nenehno risal, preverjal ter iskal nove in izboljšane rešitve. Težko se je odločal za pravo. Premleval je zamisli, jih odlagal in hranil, da bi jih ob primernih priložnostih razvijal naprej in uporabil pri drugih projektih. Vsako opravljeno delo je kritično ocenil, v zvezi s tem je znana njegova misel: »Lepo je, kar človek sanja v svoji duši, kar gori v njej. Izvršena dela so nič proti temu.«

Najpomembnejši prostor ustvarjanja je bila zanj vsekakor risalna miza, kjer se je lahko prepustil domišljiji, brez ovir razvijal neštete zamisli, jih skiciral in spreminjal v načrte. Prav ti izvorno ohranjeni osebni predmeti nas danes mogoče še najbolj približajo mojstrovemu ustvarjalnemu procesu.

Naj navdihnejo tudi vas!

DR. BLAŽ VURNIK

vodja kustodiatov in kustos za novejšo zgodovino, Mestni muzej Ljubljana, MGML

Kako se je Plečnik znašel v stripu

Kar nekoliko banalno se mi zdi, če se spomnim, da je prva ideja o pisanju stripovske zgodbe o Jožetu Plečniku nastala pred leti ob misli, da se bliža 150. obletnica rojstva velikega arhitekta. Pa vendar je bilo tako. Če bi razmišljal, kdo od pomembnejših Slovencev ali Slovenk bi se dobro obnesel kot stripovski junak, on nikakor ne bi bil pri samem vrhu izbora. O Trnovčanu Plečniku namreč vlada povsem krivičen stereotip, ki kaže podobo zadržanega, tudi neprijudnega, bolj tihega in vase zaprtega, a natančnega in v jasne cilje usmerjenega arhitekta, ki na prvo mesto postavlja svoje delo. Ustvaril je za eno človeško življenje neverjetno veliko in o vsem tem lahko na dolgo in široko pripovedujemo, o njem, ki je vse to ustvaril, pa ne vemo kaj dosti. No, vsaj ne, dokler se prebijamo skozi vrh nje plasti vsega, kar je o Plečniku mogoče izvedeti.

Saj ne, da bi mi bil Plečnik popoln neznanec, to je vendar nemogoče. Od rojstva živim v Plečnikovi Ljubljani, o Plečniku so občasno pripovedovali učitelji, kot zgodovinar in kustos v Mestnem muzeju Ljubljana pa se nenehno srečujem s posrednimi in neposrednimi Plečnikovimi posegi v kulturno zgodovino tega mesta. Prvič sem zanj slišal pri babici in dedku. Pogled z okna njune kuhinje je bil usmerjen neposredno na zvonik cerkve sv. Franciška v Šiški, ki (kako nenavadno in izredno!) v ljudski govoric ob imenu svetnika nosi še Plečnikovo ime. To je bilo moje prvo vedenje o arhitektu, na katerega se je nato »nalagalo« še vse drugo: Plečnikov stadion, Plečnikov NUK, Plečnikove Šance ... Do zgodbe o Plečniku v stripu je skorajda moralo priti.

Vsebinsko gradivo za strip je bilo torej pri roki, pravzaprav v glavi, obenem pa v izredno bogati literaturi, ki je predvsem v zadnjega pol stoletja nastajala ob vedno večjem strokovnem interesu umetnostne zgodovine in arhitekture za Plečnikov

ustvarjalni opus. Močno pa me je zanimal tudi Plečnik osebno, kako je razmišljal, s kom se je dobro počutil, kako je doživljal velike zgodovinske prelomnice in drobne dogodke v okolju, katerega del je bil. Odgovore na takšna vprašanja sem iskal predvsem v spominskih zapisih njegovih sodelavcev in učencev ter v njegovi zapuščini, ki jo hrani Plečnikova hiša. V prvi vrsti v korespondenci. Plečnik si je, kot je bilo značilno za intelektualca konca 19. in prve polovice 20. stoletja, obsežno dopisoval s kolegi arhitekti, naročniki, sorodniki (predvsem z bratom Andrejem), prijatelji in bežnimi znanci. Ker korespondenca Plečnikovega časa ni izgledala tako kot danes (»OK, lp«), iz vsebine pisem lahko izluščimo podrobnosti osebnih stališč, razmišljanj, karakternih lastnosti. Vse to nam omogoča, da si vsaj domišljamo, da lahko vstopimo v njegov miselni svet.

PLEČNIK JE ZA ENO ŽIVLJENJE USTVARIL NEVERJETNO VELIKO.

Želel sem si, da bi zgodba o Plečniku, ki jo v stripu pripoveduje v prvi osebi arhitekt sam, na zabaven in dinamičen način vsakomur, ki bi se lotil branja stripa, predstavila arhitekta, njegova dela in čas, v katerem je Plečnik živel. V stripu je obravnavanih prek 70 Plečnikovih del ter številni dogodki in anekdote, ki tvorijo tok zgodbe. Posebno vlogo v stripu imajo Plečnikovi sodobniki, ki so z njegovim imenom tako ali drugače povezani. K uresničitvi te želje sta pomembno pripomogla Zoran Smiljanič, ki je Plečnika uokviril v zaporedje izredno dodelanih, a tudi humornih podob, ter urednica Katerina Mirovič, ki je bdela nad nastajanjem stripa od prvih pogovorov do izida knjige.

Od stripovskih junakov že dolgo ne pričakujemo več, da bi imeli nadnaravne moči. Te so pravzaprav dolgočasne. Resnična moč junakov biografskih in zgodovinskih stripov izhaja iz tega, kar so nam ti posamezniki in posameznice zapustili. To so lahko abstraktne ali konkretne stvari. Plečnik nam je zapustil oboje: stavbe, mostove, spomenike, pravzaprav vizualni značaj Ljubljane, Prage in v detajlih še mnogih drugih mest in krajev, obenem pa lekcijo o tem, kako in kaj pomeni posvetiti življenje tistemu, kar zares ljubimo.

ŽIGA CERKVENIK

vodja Službe za prireditve in odnose z javnostmi
NUK

Knjižnica za vse čase

Ob izkopu zemljišča za izgradnjo Plečnikove knjižnice na Turjaški so med temelji Knežjega dvorca našli pravcat zaklad. Pozlačeno ploščico iz sredine 17. stoletja je poleg grba Auerspergov s posvetilom krasilo vgravirano sporočilo: Fortunam reverenter habe (srečo sprejemaj skromno). Citat antičnega poeta Avzonija je opomin prihodnjim generacijam, da v svojih uspehih ostanejo skromne in spoštljive do svojih izvorov. »Dobro – ne?« je najdbo komentiral Plečnik v pismu patru Markušiču.

Zares – težko najdemo misel, ki bi bolje strnila življenje in delo našega največjega arhitekta, in težko si zamislimo boljši temelj stavbe, v katero je umestil hram pisne dediščine slovenskega naroda. Njegova težka, masivna vrata, temačen vhod z oblubo razsvetljenja na vrhu stopnišča in impozantna čitalnica so metafora moči učenja in spomenik civilizaciji – a prav tako opomnik, da vsaka družba in posameznik v svojih prizadevanjih in uspehih vselej stojita na ramenih velikanov.

Med vsakodnevnim vzpenjanjem po osrednjem stopnišču, mimo brezštevilnih podrobnosti, ki jih opazi le pozorno oko, se težko upremo občutju, da je Plečnik razumel bistvo knjižnice bolje kot kdor koli drug. Knjižnica ni le prostor, je vrednota – odločitev družbe, da znanje zbira in naredi dostopno vsem. Je spoj med kolektivno modrostjo in individualno voljo. Je presečišče reda, brez katerega družba in civilizacija ne bi mogli obstati, ter kreativnega kaosa, brez katerega bi obstali na mestu. Je zavezdavanje, da veličina zdajšnjih in prihodnjih generacij sloni na skupnih spominih, zgodbah, na naporih in bitkah ljudi, ki so živeli pred nami.

Napisano še posebej velja za Narodno in univerzitetno knjižnico – ustanovo, v kateri se skromnost, ki jo zahteva učenje, prepleta s ponosom naroda na lastno dediščino. Nič manj kot generacijam uporabnikov, ki v Plečnikovi knjižnici osvajajo znanje, je

to sporočilo namenjeno tudi knjižničarjem – »knji-gomoljem«, kot ljubkovalno zapiše v nekem pismu –, ki imamo privilegij delati v tej posebni ustanovi. Tudi mi stojimo in delamo na ramenih velikanov: generacij marljivih in prizadevnih bibliotekarjev, ki že skoraj četrto tisočletje tiho skrbijo, da se popolni pisni obraz slovenskega naroda, da se njegovi zakladi ohranijo, spoznanja pa dosežejo zainteresirane uporabnike. To delo, ki večinoma ostaja skrito in v ozadju, daleč od oči javnosti, je polno malih uspehov, potrpežljivih, včasih mukotrpnih in praviloma neopaženih naporov v korist skupnosti.

MED VSAKODNEVNIM VZPENJANJEM PO OSREDNJEM STOPNIŠČU NUK SE TEŽKO UPREMO OBČUTJU, DA JE PLEČNIK RAZUMEL BISTVO KNJIŽNICE BOLJE KOT KDOR KOLI DRUG.

Plečnik sam je takšno delo – tihe in skromne napore v dobro naroda – vrednotil karseda visoko. Njegov odnos do knjižničarskega poklica se zrcali v pismu, ki ga je poleg zavoja neuresničenih načrtov sredi vojne poslal bibliotekarju Jožetu Rusu: »Čeprav so vsi zanimivi, pridejo gotovo v pogin in pozabljenje, ako ne najdejo zavetja pri Vas.« A nič ga ne odseva bolj kot preplet skromnosti in ponosa, ki ju občutimo ob vzpenjanju po stopnišču v Veliko čitalnico NUK. Plečnikova knjižnica uteleša poslanstvo knjižničarskega poklica in mu obenem postavlja visoko merilo uspeha: povezovati misli v znanje in združevati posameznike v skupnost. Je vsakodnevni opomnik, da je v sodobni družbi le malo krajev tako posebnih, kot je knjižnica.

V letu, ko obeležujemo 150. obletnico arhitektovega rojstva, se pripravljamo na 250-letnico NUK in si ne nazadnje prizadevamo za čimprejšnjo izgradnjo nove stavbe NUK2, ki bi prinesla tako potrebno dopolnitev Plečnikove palače z vso sodobno infrastrukturo, je arhitektova misel še posebej pomembna. Mojstrovo sporočilo skromnosti in ponosa, vpisano v sam temelj njegove knjižnice, si lahko besedo za besedo ponovimo še danes: »Knjižnica je nekaj, kar ni važno samo za nas, ampak prav za vsakogar in za vse poklice enako. V knjižnico bi hodili vsi sloji po svoje navdihovanje, svoje zveličanje. To je nekaj, kar je ustvarjeno za vse čase. Zato ni noben napor premajhen.«

Mnenja avtorjev ne izražajo nujno stališča MOL in uredništva glasila Ljubljana.

Le malo stran od mestnega vrveža, hitenja na cilj in lovljenja zelene luči se zdi, da se dan za trenutek ustavi. Nežni pogledi konj, njihovo prhanje in rezgetanje ter eleganten korak, ko so v simfoniji z jahačem ... to so prizori Konjeniškega kluba Stožice, ki domuje na Hipodromu Stožice. Klub je ena izmed 15 organizacij na območju MOL, ki se posveča konjeniški dejavnosti. Zavidljivo velika skupnost se ustvarja z ljubiteljskim, rekreativnim in profesionalnim konjeništvom – in prebivalci Ljubljane z okolico imajo tako nemalo možnosti, da prosti čas preživijo v naravi, v družbi veličastnih konj.

Konjeniški klub Stožice je relativno mlad klub, a se ponaša s številnimi uspehi tako na domačih kot tujih tekmovanjih, z usposobljenimi učitelji z veljavno licenco KZS (Konjeniške zveze Slovenije), s prijazni-

resultate. In ta sinhronizacija je izjemnega pomena. Vsak konj ima namreč svoj karakter, ki se mora ujemati z jahačem, in obratno. Med njima mora biti kemija, lahko rečemo tudi usklajenost, simfonija. Vsaka vaja mora ugajati tudi konju, prav nič ne sme biti prisila.

Od otrok, ki običajno prve tekmovalne korake naredijo nekje z desetimi leti, do odraslih članov se tovrstna specifična jahanja vse bolj utira v vsako držo, korak, ravnanje. Leta izkušenj so nujna, ne samo zaželeni. Tudi za konje – med tretjim in četrtem letom jih začnejo ujahavati, prvih tekmovanj pa se udeležijo med petim in sedmim letom starosti. Spoj izkušenj je tukaj pravzaprav obraten: za otroke in mlade jahače so potrebni izkušeni konji, medtem ko več jahač pod okrilje vzame mladega konja, ki ga nato vzgaja in usposablja.

stožiškega hipodroma. Sogovornika, aktualni in bodoči predsednik kluba, ob tem omenjata odlično sodelovanje z MOL, tj. z Oddelkom za šport in Hipodromom Stožice, ter pohvalita tamkajšnjo infrastrukturo in ekipo, zaradi katerih je izvedba tekmovanj sploh mogoča. Kot dodajajo na Oddelku za šport MOL, se bodo v prihodnjem investicijskem ciklusu lotili prenove hipodroma in ob tem seveda izboljšali tudi možnosti za tekmovalno jahanje. Sicer pa MOL vsem jahalnim društvom in klubom, ki so zainteresirani za to, ponuja pomoč in podporo prek vsakoletnega javnega razpisa za sofinanciranje in dodelitev brezplačne uporabe prostora v mreži javnih športnih objektov za izvajanje letnega programa športa.

Od prvih zadržanih približevanj do izjemnega galopa – vse to je prostranost konjeništvu, ki se mora začeti iz ljubezni do konjev. Matej Bertoncelj in Peter Krvina, bodoči in zdajšnji predsednik društva, poudarjata pomembnost vzgoje najmlajših jahačev. Zdi se, da je pogovor o konjeništvu res mnogo več kot fiziologija živalskega bitja in osvojene nagrade.

Skrb za živali, narava, gibanje ... konjeništvu je več kot le šport, kajne? Konjeništvu je vsekakor poseben šport, saj ob njem spoznavamo naravo, odgovornost, čut do živali. Otroci se zelo veliko naučijo, hkrati jim ne hodijo druge neumnosti po glavi. Ponuja zdravo okolje odraščanja, naši člani so gibalno bolj aktivni. Recimo med epidemijo so bili »prisiljeni« oditi iz stanovanja, premagati strah, obiskati konja, kar je zelo pozitivno vplivalo nanje. Konji delujejo tudi terapevtsko. Poznamo številne prednosti hipoterapije, ki je dokazano uspešna.

Hkrati pa zahteva celega človeka v smislu predanosti, odgovornosti in vztrajnosti. Drži. Močno se vključuje vidik odgovornosti – konj ni oprema, je živo bitje, žival. Že pri malčkih začnemo s spoznavanjem živali: otroci jih krmijo, božajo, krtačijo, očistijo, šele nato

jih, ob navzočnosti dveh inštruktorjev, posadimo na konjička. Skozi leta se nato ta skrb za konja seveda razvija. Recimo pri drugih športih med dopustom in počitnicami pospravimo superge, smučke, za konja pa je treba skrbeti vsak dan ali pa imeti nekoga drugega, da skrbi zanj. Odgovorno ravnanje, ki ga zahteva konjeništvu, je naložba za naprej, tudi če potem ne nadaljujejo v vrhunskem športu. In nobenemu od staršev naših članov ni žal. Vsi pravijo, da je bila odločitev za konjeništvu odlična popotnica za vse obdobje odraščanja in tudi življenje nasploh.

In s konji se zagotovo stke močna vez, ki se težko kar pretrga? Vsekakor, mnogi, ki se z jahanjem ne ukvarjajo več profesionalno, se še vedno rekreativno. Pri nas recimo jaha tudi gospod, ki je star več kot 80 let.

V galopu izkušenj in ljubezni

ANA PISAR ČIVČIĆ

mi inštruktorji jahanja in seveda navdušenimi jahači, ki večino prostega časa preživijo v družbi štirinožnih lepotev. Stožiški hipodrom je valilnica vrhunskih športnih jahačev, hkrati pa dom vseh ljubiteljev konjeništvu. V šoli jahanja vzgajajo že najmlajše, saj konjeništvu ni le hipna navdušenost – da preraste v pravo ljubezen, tako kot vse, zahteva čas, potrpežljivost in trud. Izkušnje so pravzaprav ključno merilo, poleg motivacije seveda, ko govorimo o tem, kdaj se ljubiteljsko jahanje lahko prevesi v šport. Klub se namreč ukvarja z organizacijo tekmovanj v preskakovanju ovir in dresurnem jahanju, hkrati pa v teh disciplinah s svojimi člani tudi uspešno konkurira v profesionalnem tekmovanju.

Jahanje se od drugih športov razlikuje predvsem v tem, da vrhunski športnik za osvajanje ciljev ne uporablja zgolj tehnične opreme. Konj je partner v športu, ne sredstvo za doseganje rezultatov. Je prijatelj, za katerega živimo, dihamo, s katerim skupaj dosegamo

Ure, dnevi, tedni, meseci, leta – vse štejemo, ko govorimo o intenzivnih pripravah na tekmovanja. Treninži so takrat celo večkrat na dan in so različni za jahača oziroma konja. Konje trenirajo dvakrat na dan: od bazičnih priprav, kot je suhi trening, do sprehajalnih naprav, sprehodov, gimnastiranja ... Kontinuiran sistematičen trening je ključen pri uspehu, vsekakor pa je pomembna tudi sreča, kot povsod v športu.

Poleg udeležbe na tekmovanjih doma in v tujini se Konjeniški klub Stožice lahko pohvali z organizacijo prvega balkanskega prvenstva v dresurnem jahanju leta 2019 v Lipici, zelo pomemben dogodek je bil tudi Pokal Ljubljana. Priredili so ga leta 2018, ko so na ljubljanskem hipodromu galopirali številni konji in jahači. Želijo si, da bi ga spet oživili, povezali različne klube v Ljubljani in širši Sloveniji ter tako zasnovali tradicionalen turnirski sistem tekmovanja, ki bi prišel v kri ljubiteljev jahanja in na tekmovalne steze

Med štirimi stenami

MIHA ŠTAMCAR

Skvoš smo v Sloveniji začeli igrati na vrhuncu njegove popularnosti, ko so leta 1987 na pobudo Damjana Pintarja v hotelu Planja na Rogli zgradili prvi dve igrišči za to hitro igro, ki je podobna tenisu na visokih obratih. Pet let po tem je Goran Miličević v BTC-ju odprl Squashland, klub z osmimi igrišči in dodatnimi dejavnostmi, a ga je moral leta 2006 opustiti, ker je prostor prišel v roke novega najemnika. Šele po dolgih 12 letih je Squashland ponovno zaživel v moderni stavbi na Pesarski cesti 8 v Štepanjskem naselju, kjer ne skoparijo z dodatno ponudbo za igralce tega priljubljenega športa.

»To je prvi lesen skvoš center na svetu. Hiša je energetske varčna, ogrevamo jo s toplotno črpalko in sončnimi celicami na strehi, zato je poleti v njej prijetno hladno, pozimi pa toplo. V objektu je šest igrišč za skvoš. Center je zasnovan tako, da se v njem lahko odvija kakovosten rekreativni in tekmovalni skvoš, zato so v njem še telovadnica, savna in masaže. Ob skvošu ponujamo še druge oblike rekreacije, kot so wallyball, namizni tenis, spinning in funkcionalni treningi,« je Miličević v nekaj stavkih predstavil delovanje Squashlanda, ki stoji v neposredni bližini hotela, plezalnega centra ter dvoran za nogomet in badminton.

»Skvoš je soroden tenisu in badmintonu, najbolj očitna razlika pa je, da sta oba igralca na isti strani in da pri igri uporabljata vse štiri stene. Vanj sem se zaljubil leta 1990, ko so me prijatelji zvabili v Fit Top center v Mengšu. Pred tem sem aktivno igral nogomet, rekreativno tudi tenis. Čeprav sem bil prepričan, da me dvoranski športi ne zanimajo, sem mu zvest od takrat. Prevzeli sta me hitrost in dinamičnost, ki od igralca zahtevata veliko vzdržljivosti, moči in tehničnega znanja.«

Čeprav za skvoš velja, da naj bi bil gospodski šport, so ga po eni od različic sredi 19. stoletja prvi začeli igrati londonski zaporniki, po drugi razlagi pa je nastal na angleških kolidžih. A kakorkoli že, danes ga igrajo v več kot 180 državah in velja za enega najbolj razširjenih tekmovalnih in rekreativnih športov na svetu. Slovenska skvoš zveza, ki obstaja od leta 1991, je članica evropske in svetovne zveze.

»Vsakomur, ki pride prvič, posodimo lopar in žogico, naučimo pa ga tudi osnov za pravilno in varno igranje skvoša. Priporočamo le, da nas prej pokliče ali pošlje elektronsko pošto na info@squashland.si in si rezervira termin.« Ker pa navdušence iz Squashlanda žene tudi tekmovalni duh, bi radi k treningom privabili čim več mladih igralcev. Prej ko začnejo, bolj bodo obvladali ta zanimivi šport. Aprila bo v Squashlandu po treh letih spet tudi veteranski turnir, na katerem je bilo pred tremi leti 150 igralcev iz 30 držav, sledilo pa mu bo še evropsko prvenstvo tretje divizije.

Več informacij
o ponudbi
Squashlanda
najdete na spletni
strani squashland.si.

SQUASHLAND

LPP 5, 9, 13 – postajališče Emona

BICIKELJ – Litijaska cesta 53

Športna zveza Ljubljane je v sodelovanju z MOL ta mesec začela izvajati redne vodene vadbe na 17 mestnih otokih športa. Pomembno je poudariti, da je program, ki ga vodijo športni strokovnjaki in je brezplačen, namenjen telesno manj dejavnim prebivalcem Ljubljane, ki potrebujejo pomoč pri osnovni telesni pripravi.

MIHA ŠTAMCAR

Brezplačna vadba s trenerji

»Program na otokih športa smo zagnali pred petimi leti, vendar je do letos šlo samo za svetovanja, zdaj pa imamo prvič tudi redno vadbo, ki prinaša veliko dodane vrednosti, seveda le, če se je redno udeležujete. Namenjena je vsem, ki so telesno manj aktivni in še iščejo načine, kako bi se začeli ukvarjati s športom. Mislim, da je lahko zanje krasen prvi korak, da pridejo na otoke športa, kjer bodo delali pod vodstvom strokovno izobraženih trenerjev. Ti bodo poskrbeli, da bo vadba zanje postala del življenja in tudi zabava,« na enourno vadbo vabi Matej Pogačar, strokovni sodelavec Športne zveze Ljubljane, ki je v tej organizaciji odgovoren za izvedbo vadbe na otokih športa.

Vodena vadba, ki poteka v okviru programa Razgibajmo Ljubljano, se je začela 1. marca, in to na 17 lokacijah ter ob različnih urah. Tisti najbolj zgodnji migajo že ob šestih, malo manj zgodnji ob sedmih, drugi termini so popoldanski. Možno je, da se bodo termini

še spremenili, morebitne spremembe bodo objavljene na otokih športa in na spletni povezavi: szlj.si/programi/razgibajmo-ljubljano/otoki-sporta/.

»Ena od naših želja je, da bi vključili zaposlene ljudi, ki so manj aktivni, zato je na nekaterih otokih športa vadba že v zgodnjih jutranjih urah. Videli bomo, ali se bo to prijelo, namen pa je, da bi zaposleni pred odhodom v službo naredili nekaj zase. Skratka nekaj podobnega, kot je recimo že pri plavanju, ko ljudje pridejo na bazen, odplavajo svojo ruto, nato pa gredo v službo polni elana.«

Čeprav je v zadnjih letih tudi v Ljubljani vse več zanimanja za rekreacijo in organizirano vadbo, ki je večinoma plačljiva, je še vedno veliko ljudi, ki niso redno aktivni. »Veliko smo se pogovarjali o tem, kako animirati manj aktivne ljudi, ki se ne ukvarjajo z vadbo, kako priti do njih in jih navdušiti. Upam, da bomo s tem spodbudili novo gibanje, zavedati pa se moramo,

da samo enkrat tedenska vadba ni dovolj. Dobro, še vedno je to bolje kot nič, naš cilj pa mora biti, da bi se ljudje gibali vsaj pol ure dnevno.«

Na otokih športa, ki so praktično v vseh ljubljanskih mestnih četrtih, so različna športna orodja, fitnes naprave in rekviziti, ob katerih se marsikdo sprašuje, kako jih uporabiti. Zato bo udeležba na vodenih vadbah lepa priložnost, da se ljudje seznani z njimi in jih bodo v prihodnje znali pravilno uporabljati. »V osnovi je vadba namenjena temu, da ljudje spoznajo različne vaje na otoku, seveda pa delamo tudi vaje zunaj otoka ali pa gremo samo teč. Bistveno je, da se ljudje spoznajo s celostnim potekom vadbe, da potem lahko nadaljujejo sami, torej, ko bodo pridobili določena znanja, ki jim bodo pomagala v življenju, če se bodo vadbe redno udeleževali. Trenerji bodo že poskrbeli, da bodo ljudje po vadbi ravno prav utrujeni.«

Če se še vedno ne morete odločiti za redno vadbo ali če še vedno iščete primerno vadbo

zase, so morda prav otoki športa prava rešitev za vas. In prvi korak k bolj zdravemu načinu življenja, hkrati pa priložnost za nova znanstva. »Načeloma je največji problem, da ljudje mislijo, da nečesa ne zmorejo. Vendar nimajo česa izgubiti. Naj se nam pridružijo in videli bodo, da ni tako hudo. Še nihče ni ostal na športnih napravah, trenerji pa so na otokih športa zato, da pokažejo, kako se stvarem streže. Pa še to: v skupini podobno mislečih je tudi vadba lažja,« zagotavlja Pogačar.

MOL je v letu 2021 na področju športa in rekreacije izvedla več projektov, s katerimi širi možnosti za vadbo na prostem. Več o tem na ljubljanasi.si/aktualno/projekti-2021-sportna-in-rekreativna-infrastruktura/.

Brezplačne vadbe so na spodnjih lokacijah ob navedenih terminih.

LOKACIJA	DAN	URA
ČS Bežigrad: ulična vadba (Vodovodna cesta 25)	četrtek	16:00
ČS Center: trim otok Grajski grič	ponedeljek	15:30
ČS Črnuče: ulična vadba Črnuče (ob nogometnem igrišču)	ponedeljek	17:00
ČS Dravlje: trim otok ob Glinščici	petek	17:00
ČS Golovec: zunanje fitnes naprave Štepanjsko naselje (Škerjančeva)	torek	17:30
ČS Jarše: trim otok Žale	torek	06:00
ČS Moste: ulična vadba Fužine (Rusjanov trg)	četrtek	07:00
ČS Moste: zunanje fitnes naprave Kodeljevo	sreda	18:00
ČS Posavje: trim otok RIC Sava	torek	07:00
ČS Rožnik: ulična vadba Rožna dolina	sreda	07:00
ČS Rudnik: ulična vadba Jurčkova cesta	torek	07:00
ČS Sostro: trim steza Zadvor	sreda	17:15
ČS Šentvid: ulična vadba Na Gaju	torek	16:00
ČS Šiška: ulična vadba Tivoli	četrtek	17:00
ČS Šmarna gora: trim otok v Tacnu	torek	17:00
ČS Trnovo: zunanje fitnes naprave Trnovski pristan	sreda	06:00
ČS Vič: ulična vadba pri Gimnastičnem centru	ponedeljek	16:00

Vsakoletni boj proti širjenju tigrastega komarja

Topli meseci so tik pred vrati. Veselje ob misli na druženja ob piknikih, posedanje na domačih vrtovih ali na prijetne sprehode po gozdu pa kaj hitro zagreni misel na komarje. Že dobro desetletje si naše mesto delimo tudi s tigrastim komarjem, ki je začel krojiti ritem življenja na prostem.

AJDA BORAK

Tigrasti komar je med žuželkami pravi posebnost. Ta tujerodna invazivna vrsta izvira iz jugovzhodne Azije. V Evropo naj bi ga zanesle tovarne ladje, potem se je z bliskovito hitrostjo razširil povsod. V Ljubljani smo po podatkih Prirodoslovnega muzeja prvega tigrastega komarja dobili leta 2007. Kot slepi potnik naj bi se pripeljal z avtomobilom s Primorske. Danes pa so v nekaterih delih

Ljubljane zaradi količine komarjev razmere postale naravnost nevzdržne.

Ta nadležni in trdovratni posebnost v nasprotju z veliko večino avtohtonih vrst komarja pika skozi ves dan. Njegovi piki so tudi bolj boleči in srbeči, pri bolj občutljivih ljudeh pa povzročajo celo otekline. Pikajo tako živali kot ljudi in se v zelo kratkem času lahko hranijo na več različnih gostiteljih. Zato so

tudi pomembni prenašalci bakterij in virusov. Da bi se v mestnem središču čim bolje obranili pred temi nadležnimi žuželkami, jih moramo najprej spoznati in vedeti, kako se razmnožujejo, saj lahko le tako ustrezno ukrepamo in pripomoremo k preprečevanju širjenja njihovega zaroda.

Trup tigrastega komarja, ki lahko meri tudi do 10 milimetrov, je obarvan v črno-bel tigrast vzorec. Njihova populacija je najštevilnejša poleti, ko se popolna preobrazba žuželke (jajčece, ličinka, buba, odrasla žuželka – glej sliko 4) zgodi v enem samem tednu. Samice jajčeca odložijo tik nad vodo ali neposredno na vodno površino. Skrivnost invazivnosti te vrste tiči tudi v tako imenovanih dormantnih jajčecih, ki so odporna proti izsuševanju in nizkim temperaturam. Takšno jajčece lahko ob pomanjkanju vode preživi tudi do pol leta in se izleže šele, ko ga zalije voda. Zato okoli nas ti komarji brenčijo tudi v pozni jesen.

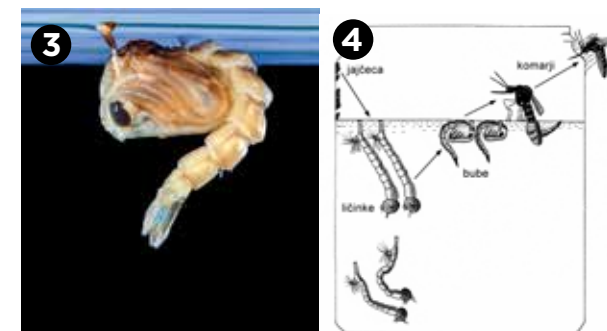
Ker je tigrasti komar zelo slab letalec – preleti lahko le do 200 metrov – je njegovo življenjsko okolje relativno majhno. Najbolj učinkovit način zatiranja tigrastega komarja je vsekakor uničevanje habitatov, kjer se lahko razvijejo ličinke. Posebno pozornost moramo

torej nameniti temu, da v bližini našega domovanja nimamo stoječe vode oziroma da voda ne stoji več kot en teden.

V nasprotju z avtohtonimi vrstami je za razmnoževanje tigrastega komarja dovolj že zelo majhna količina stoječe vode – le trije decilitri. Ostanki deževnice v gumah, skladiščenih na prostem, vaze in posode na pokopališčih, vedra, zalivalke, podstavki za rože in različni predmeti, v katerih se zadržuje voda: odvržena konzerva, voda, ki ostane na plastičnih ponjavah, kanalizacijski jaški, zamašeni žlebovi, vodnjaki, ribniki in okrasni kamni so odlično gojišče. Pravi raj za razmnoževanje so tudi nepokriti napihljivi bazeni in druge vodne igrače.

V ljubljanski občini so žarišča tigrastega komarja predvsem pokopališča, vrtički in stoječe vode. Tam je treba posebno pozornost nameniti rednemu in vestnemu odstranjevanju vsake površine, kjer bi se lahko nabirala voda. Odganjajo pa jih tudi številne rastline, ki jih lahko posadimo v lonce ali na vrt – vonj poprove mete, materine dušice, bazilike, sivke, rožmarina je namreč za komarje zelo moteč.

Ker so razmere že leta neprijetne, MOL od leta 2017 z vsakoletno kampanjo Rokavice gor! meščane in meščanke ozavešča in izobražuje o tigrastem komarju. V sklopu kampanje MOL izvaja tudi različne aktivnosti: delijo sadike zelišč, ki ga odganjajo, učijo, kako lahko sami izdelamo past za komarje, izvajajo pa tudi izobraževanja za najemnike vrtičkov v lasti MOL. V četrtih skupnostih pa so o tej problematiki dostopna tudi gradiva.

① Samica tigrastega komarja v svojem enomesečnem življenju izleže od 150 do 250 jajčec. Ta so zelo odporna in se lahko v bubo izležejo tudi pol leta po tem, ko jih odvrže v stoječo vodo.

② Obstaja kar nekaj rastlin, ki imajo za nas prijeten vonj, za komarje pa so zelo moteče. Na svoje vrtove ali pa v lonce, ki jih lahko postavite na okenske police ali obesite na ograje balkonov, posadite materino dušico, baziliko, meto, sivko, limonsko travo. Te učinkovite naravne odganjalce pa lahko nato uporabite tudi za pripravo osvežilnih poletnih napitkov.

③ ④ Za razvoj od jajčeca do odraslega tigrastega komarja je poleti potreben le teden dni. Samica naenkrat odloži okoli 40 jajčec. Nekatera so odporna tudi proti pomanjkanju vode in mrazu – preživijo lahko tudi do pol leta in se izležejo šele, ko jih zalije voda in se ozračje otopli.

⑤ Ker jajčeca tigrastega komarja za razvoj potrebujejo zelo malo vode, bodite pozorni, da v svoji okolici ne puščate stoječe vode. Tudi postana voda, ki naj bi bila dobra za zalivanje vrtov, je odlično gojišče za tigrastega komarja. Takšno vodo vedno neprodušno pokrijte.

Naravni repelent proti komarjem lahko izdelate sami

Na trgu je na voljo veliko sintetičnih repelentov proti komarjem, ki pa so za naš organizem potencialno nevarni. Zato je bolje posegati po naravnih alternativah, ki so prav tako učinkovite, hkrati pa bistveno bolj prijazne tako za ljudi kot za okolje.

Za odganjanje komarjev in drugega mrčesa so zelo učinkovita eterična olja citronele, limonske trave, sivke, poprove mete, evkaliptusa in bazilike. Kombinacijo najljubših vonjev lahko zmešate s hladno stiskanim oljem: v 100 mililitrov olja dobro vmešajte 70 kapljic eteričnih olj in vaš popolnoma neškodljiv repelent je pripravljen za uporabo.

Če pa so vam ljubša razpršila, uporabite naslednji recept. Svežo limonino lupinico in suho sivko v steklenem kozarčku prelijte z alkoholom (najbolje, da uporabite vodko, ki je brez vonja). Po treh dneh vsebino prelijte v razpršilnik starega repelenta ali stekleničko deodoranta oziroma parfuma. Repelent razpršite direktno na kožo ali po oblačilih.

»FINO JE, ČE GRE ZA KREATIVEN PROCES, KO STRANKA PRIDE Z IDEJO, JAZ PA DODAM MALO SEBE Z MOTIVOM IN SLOGOM.« NEJC, SIVA LOBANJA

Pisano na kožo

Zmaji in vrtnice, vse mogoče podobe levov, mrtvaške glave, abstraktne slikarije, pomembni datumi: vse to in še vrsta drugih motivov krasijo kožo pisane množice ljubiteljev tetoviranja. Kdo pa so tisti, ki te podobe iz želja prenašajo na telo? Obiskali smo nekaj ljubljanskih ustvarjalcev tatujev oziroma tetovaž in pokukali v zakulisje. V prostore, v katerih z ljubeznijo ustvarjajo, hkrati pa spletajo tudi posebne vezi s strankami. Tatu je zgodba, ki jo spišejo skupaj, svojega imetnika pa praviloma spremlja vse življenje.

JAK VREČAR

Na začetku Tržaške ceste je v prostorih nekdanje Tobačne – skrit za vogalom na notranjem dvorišču, da ga komaj najdejo tudi Googlovi zemljevidi – studio Siva lobanja. Za človeka srednjih let kar malo zlovešče ime. Ko skozi vrata vstopamo na temačen nedeljski večer, nam družbo dela le hladen poznozimski veter. Na Instagramu smo opravili domačo nalogo, zato vemo, da gremo na obisk k mojstru tetoviranja, ki s svojo »mašinc« na koži ustvarja najrazličnejše podobe. Vse to prebuja domišljijo. Kaj nas čaka za vrati? Morda čudaški tip, ki nas bo zlovoljen pregnal, če ne bomo pokazali dovolj navdušenja nad njegovimi kreacijami?

In potem odpre vrata Nejc Korenič, za poznavalce tatujev vedno samo Nejc. Ja, tudi njegova koža je polna tatujev – izjema niso niti veke in notranja stran dlani – in najbrž se kakšna bolj konservativna duša na ulici skrivaj ozre za njim. Ampak v hipu opazimo tudi njegovo prijaznost in dobro voljo. »Vem, včasih se je govorilo, da so tetovatorji posebna sorta, pri kateri molčiš in trpiš, dokler nimaš na koži tistega, po kar si prišel. Potem pa jo čim hitreje popihaš skozi vrata. Ti časi so mimo,« pove z nalezljivim nasmehom. »Danes je tudi sam postopek tetoviranja del izkušnje, ki se vtisne v spomin. Potrudimo se, da se ima stranka dobro, da si poleg nekaj bolečine, ki je pač neizogibna, zapomni tudi vzdušje, v katerem je nastajala poslikava. Ta jo potem spremlja skozi življenje. Marsikdo se vrne in s številnimi, ki se vračajo, se tudi spoprijateljimo,« opiše vzdušje v »Lobanji«, kar je skupno ime za kolektiv šestih tetovatorjev, ki ustvarjajo vsak zase in v svojem slogu, a jih poleg skupnega studia povezuje ljubezen do ... česa? Mojstrstva? Posla?

»Tetoviranje je zlata sredina med izražanjem ustvarjalnosti in tehniko prenosa motivov na kožo. Nimava težav, če kdo pravi, da je naše delo obrt, posel. Seveda je tudi to.

Dober tetovator to ve in ni le umetnik ali pa le nekdo, ki za denar prenaša obstoječe slike na telo,« opišeta delo Brin Matko Juvančič in Petar Zekič, ki pod imenom Zeeraw Tattoo Studio delujeta v Zupančičevi jami.

»Naše zgodbe se razlikujejo. Sam imam nekaj daljšo zgodovino dela v studiu, Petar pa je čisto pravi umetnik tudi po izobrazbi,« pojasni Brin. Petar, sicer akademski slikar, doda: »Tetoviranje je danes že tako odprta umetnost, da pride prav znanje z veliko področij.« Prav prepletanje idej, motivov in tehnik ter seveda želja strank je tisto, zaradi česar imajo tetovatorji radi svoje delo, še pojasnita fanta, preden se v zgodnjem ljubljanskem jutru posvetita svojim prvim strankama. Dve dekleti, za nobeno obisk pri tetovatorju ni prvi, čakata na svoji novi poslikavi. Tudi tu je vzdušje sproščeno, prijetno, »tako kot mora biti, da se pri nas dobro počutiš«, pravita mojstra. Podobno kot pri frizerju? »Ja, zakaj pa ne. Nekaj časa bomo skupaj, vsi si želimo narediti nekaj lepega. Ne moremo se gledati postrani in biti slabe volje.«

»VSI SI ŽELIMO NAREDITI NEKAJ LEPEGA. NE MOREMO SE GLEDATI POSTRANI IN BITI SLABE VOLJE.« PETAR IN BRIN, ZEERAW TATTOO STUDIO

»KO VSTOPI V STUDIO NEKDO, KI ŠIRI POZITIVNO ENERGIJO, JE TUDI MOJ DAN TAKOJ LEPŠI.« TINA, RED CAT TATTOO

Ljubezensko zgodbo o tetoviranju nadaljujemo v mestnem središču. Na Trubarjevi, lučaj od Zmajskega mostu, imata pod izveskom Red Cat svojo postojanko Sergej in Tina Pobegajlo. Poslušalcu domačih bendov dobro znani roker tetovira »že kakih dvajset let«, nežnejša polovica para pa bo v studiu praznovala desetletnico. Kako njun zasebni partnerski odnos vpliva na delo? »Vse je enako kot doma. Jaz sem zgovornejša, Sergej pa je bolj tiho tam v kotu,« se smeji Tina. »Drži, tako pač je. Pogosto se mi zgodi, da moje stranke klepetajo z njo in ne z menoj. Pa ne zato, ker bi se mrgodil ali ne bi bil zgovoren, ampak preprosto zato, ker ona sploh ne more nehati govoriti in okuži še druge,« se v šali pritoži Sergej. Iz njunih pogledov in besed se čuti, da ju prav nič ne moti, če tičita skupaj praktično ves dan. »Ne, sploh ni tako slabo, če si

v službi z nekom, ki ga imaš rad. Svoje pa dodajo tudi stranke. Ko vstopi v studio nekdo, ki širi pozitivno energijo, je tudi moj dan takoj lepši, tudi če sem prej vstala na levo nogo,« poudari Tina.

Pa motivi? Nekateri vstopijo z izdelano sliko ali risbo, ki bi jo imeli na koži. Drugi imajo le okvirno predstavo, kaj si želijo, spet tretji pa se povsem prepustijo navdihu ustvarjalca. »Fino je, če gre za kreativen proces, ko stranka pride z idejo, jaz pa dodam malo sebe z motivom in slogom, tako da končava pri podobi, do katere sva prišla skupaj. Je pa seveda tudi priznanje, izraz zaupanja ter hkrati zahtevna in lepa naloga, ko me kdo obišče, pokaže na neposlikan del kože in reče: 'Všeč mi je tvoje delo, želim si tvoj tatu,'« pot do motiva opiše Nejc.

Kdo pa se dandanes tetovira? »Vprašajte raje, kdo se ne!« je odgovor, ki ga slišimo pri naših sogovornikih v vseh treh studiijih. Časi, ko so se dali poslikati le posebneži in ljudje z roba družbe, so daleč daleč stran. Danes si želijo tatuje najrazličnejši ljudje, tudi marsikateri bančnik in javni uslužbenec ga – praviloma sicer skritega – nosi s seboj. »Morda smo Slovenci v primerjavi s tujci še vedno bolj zadržani. Moje stranke se navadno ustavijo pri najvidnejših delih telesa. Manjkra se odločijo za motive na dlaneh, vratu ali obrazu,« pove Brin. Nejc pojasni, da »smo pogumnejši, ko gremo k mojstrom v tujino, da pa se tudi pri nas stvari spreminjajo in si ljudje dovolijo več«.

In ko smo pri »dovoliti si več«, koliko so stranke stare? Naši sogovorniki praviloma tetovirajo polnoletne osebe, sicer pa je minimalna starost 16 let – v spremstvu oziroma s privoljenjem staršev. Na drugi strani starostne lestvice pa meje praktično ni. »V studio je prišel gospod, ki si je zaželel

poslikavo za 80. rojstni dan. Povedal je, da se je odločal tri desetletja, odšel pa je nasmejan in s podobo bika,« opiše posebno izkušnjo Brin. Pri enaki starosti se je pri Sergeju in Tini ogasila tudi babica z vnukinjo. »Menda si je že dolgo želela imeti tatu in z veseljem sva jo sprejela. Izbrala je prstan in srček in tu, v studiu, smo bili srečni vsi.«

Je srce pogost motiv? Menda danes manj kot v starih časih. Ljubezen je sicer vsepovsod in zato so tudi tatuji s to tematiko precej bolj (včasih tudi dobesedno) pisani kot nekoč. Še vedno je veliko vrtnic – »sploh pri meni, ker sem specializirana za cvetje in živali«, se smeji Tina – a ljubezen se kaže tudi v čisto drugačnih tatujih. Fanta v Zeeerawu recimo omenita pare, ki si dajo tetovirati povezane motive: »Ljubezen sta lahko tudi sliki čajne vrečke in skodelice za čaj ali pa dveh polovic kolesa, če s tem povemo neko skupno zgodbo. Pa še lažje je živeti s takim motivom kot pa z imenom druge polovice, če zveza razpade.«

Res, kaj je s tatujem, če si ga »lastnik« ne želi več? »Danes ljudje kar dobro premislijo, preden se tetovirajo. Se pa zgodi, da se česa tudi naveličajo in si zaželijo prekrivanje starega tatuja z novim. Prav veliko imen, ki nekako ne spadajo več v človekovo zgodbo, ni. Pogostejše gre za kak manjši motiv, ki si ga je dal kdo narediti brez jasno izdelane želje. Nekaj majhnega, samo da je bil na rami tatujček. Zdaj pa imajo dobro idejo in vedo, česa si želijo,« razloži Nejc. »Dober mojster bo našel rešitev tudi za tak primer.«

V tetovatorskem poslu in ustvarjanju ni prav veliko ljubosumnosti ali pa nezdrave tekmovalnosti. Nasprotno. Vsi naši sogovorniki poudarjajo, da nikakor niso najboljši za vse in vsakogar. Strinjajo se, da je najbolje, če pred izbiro motiva in tetovatorja raziščete teren. Premislite, kaj vam je všeč ali

kakšno zgodbo si želite povedati na koži, in začnite iskati mojstra, ki vam bo blizu po slogu in značaju.

Ogromno šteje ustno izročilo, saj so zadovoljne stranke najboljši ambasadorki ustvarjalcev. Slike tatujev najdete tudi na spletnih straneh in družbenih omrežjih, na katerih pridete tudi najlažje v stik s tetovatorji. V prestolnici dobrih studiev ne manjka. Če tudi vas mika, da bi si dali narediti tatu – ali pa si po prvem, ki je praviloma najtežji korak, želite še enega – boste z lahkoto našli takega, ki vam bo resnično pisan na kožo.

Dobro je vedeti

- Tetovatorji so zasedeni, »z ulice« boste težko prišli na vrsto. Naročite se vnaprej.
- Dogovorite se za termin, ko boste imeli dovolj časa. Nihče si ne želi delati v naglici, pa tudi sami se boste bolje počutili, če ne boste zraven gledali na uro.
- Koliko bo tetoviranje bolelo, je odvisno od praga bolečine, velikosti tatuja (ker to seveda vpliva na trajanje postopka) in dela telesa, ki ste si ga izbrali za poslikavo. Najbolj boleče je na močno oživčenih predelih in tam, kjer je koža najtanjša. Rame, roke, tudi noge so najpogostejši in navadno manj občutljivi deli za poslikave.
- Tetoviranje boste lažje prenesli spočiti, siti, s kakšnim posladkom, v skrajnem primeru pa tudi s protibolečinsko tableto. Alkohola ne pijte.
- Svež tatu boste morali nekaj časa negovati. Najboljša navodila za celjenje in uporabo mazil vam bo dal mojster v studiu. Če ste mu zaupali svojo kožo, mu zaupajte tudi pri tem.

Kakšno bo življenje v Ljubljani leta 2100?

Vas je kdaj spreletela misel, kaj nas čaka čez nekaj desetletij? Ali bomo še živeli tako kot danes? Bodo življenjske razmere boljše ali slabše? Bodo mesta sploh še obstajala? To, kakšna vprašanja o prihodnosti si kot družba zastavljamo danes, bo zagotovo usmerjalo naša življenja v prihodnosti.

NEJC KOVAČIČ

Napovedi o intenzivnejši rasti prebivalstva lahko privedejo do sprememb v urbanističnih načrtih, gradnji sosesk, vrtcev in šol, rast prometa pa do potrebe po širitvi cest ali

večji izkoriščenosti javnih in s tem trajnostnih oblik prometa.

Urbane prerokbe: Življenje v Ljubljani leta 2100 je projekt, ki v Mestnem muzeju Ljubljana do 24. aprila 2022 postavlja na ogled 30 kratkih prerokb, kakšno bi bilo lahko življenje naših zanamcev ob naslednjem prelomu stoletja. Prerokbe so rezultat dveh krogov srečanj – t. i. zborov za prostor, na katerih so vabljeni strokovnjaki z različnih področij razpirali ključna pričakovanja glede prihodnosti.

Razstava želi širiti ozaveščenost o pomenu dolgoročnega razmišljanja o urejanju urbane ga prostora, v katerem živimo. S podnebnimi spremembami in migracijami so vprašanja, povezana z okoljem in posledicami našega

Urbane prerokbe na razstavi so zapečene na keramične ploščice. Te so trajen medij, ki se je v zgodovini izkazal kot dober nosilec sporočil skozi čas. Enako bodo v času razstave trajno zapisane tudi prerokbe, ki bodo ob razstavnih dogodkih in srečanjih obiskovalcev še nastale.

načina življenja, prišla v prvi plan in na naslovnice medijev. Počasi se premajhna pozornost, namenjena dolgoročnim vprašanjem, kaže kot kratkovidna politična odločitev in družbena pomanjkljivost.

Zdaj je na nas, da se ozremo okoli sebe, rečemo da izzivu in se vprašamo, kakšno življenje bomo živeli v prihodnje. Obiščite razstavo na Gosposki 15, razmislite o ključnem vprašanju in zapišite svojo prerokbo.

Kul kultura z Bobri

V mesto prihaja že 14. ljubljanski festival kulturno-umetnostne vzgoje Bobri, z njim pa veliko odličnih kulturnih in umetniških dogodkov za otroke in mladino. V središču programa letošnjih Bobrov, ki bodo potekali med 26. marcem in 9. aprilom, bosta pripovedovanje in ilustracija, ki se med seboj prepletata in dopolnjujeta.

TADEJA PUNGERČAR

Mladi obiskovalci festivala si bodo lahko ogledali številne gledališke, filmske, glasbene in plesne prireditve, organizatorji pa so pripravili tudi delavnice ter vodstva po muzejih in galerijah. Spoznali bodo priznane slovenske umetnike, glasbenike, igralce, plesalce, režiserje, pa seveda tudi naše ilustratorke in ilustratorje, kot so Damijan Stepančič, Zvonko Čoh, Hana Stupica, Milanka Fabjančič, Anka Kočever, Zarja Menart, Eva Mlinar, Polona Lovšin in Maša Žmitek. Na razstavah si bodo lahko podrobneje ogledali njihova dela, z njimi ustvarjali in jih tudi povprašali po njihovih izkušnjah.

Program bo posvečen tudi 100. obletnici rojstva pisateljice Ele Peroci, ki je s svojimi pravljicami, med katerimi sta posebej znameniti Moj dežnik je lahko balon in Muca copatarica, obogatila domišljijo številnih slovenskih otrok. Bobri se bodo spomnili še danskega pravljicarja Hansa Christiana Andersena, ki bi prav med festivalom, 2. aprila, praznoval svoj 217. rojstni dan. V Slovenski kinoteki in Kinodvoru si bodo mladi gledalci lahko ogledali igrane in animirane filme, kot so Hiša pravljic, Moj oče klobasa, Preko meje, Bertov dnevnik in Tudi miši gredo v veselje. Navdušile jih bodo domače in tuje gledališke in plesne predstave Vse je v redu, Obisk, Ves svet je marmelada, Hrestač, Deklica z vžigalicami, Ramazuri, Ocean, Ninabu, Povodni mož, Velikani, Plastične krajine in Peskovnik. Na koncertih in glasbenih prireditvah bodo uživali v glasbi Katalene, Pasje procesije, Interklepca, Um & Kuna Freestyle Showa in se celo preizkusili v improvizaciji ali pa se

udeležili še kakšne delavnice v Rampi, Galeriji Škuc, na Vodnikovi domačiji Šiška, v enotah Mestne knjižnice, Pionirskem domu, Narodni galeriji, MSUM in Mestnem muzeju. Seveda bodo lahko obiskali tudi številne muzeje, galerije, knjižnice ter druge umetnostne in kulturne ustanove, ki jih najdemo po različnih kotičkih naše prestolnice. Morda jih bo vse to navdihnilo, da bodo kaj ustvarili še sami.

Festival se bo 26. marca slavnostno odprl v Slovenskem mladinskem gledališču s premierno izvedbo gledališko-pripovedovalske predstave Razcufane zgodbe po besedilu Petra Svetine, od letošnjih Bobrov pa se bodo udeleženci in ustvarjalci poslovili v Centru urbane kulture Kino Šiška s filmsko-glasbeno predstavo Mišja glasbena hiša. Na predstavi si bodo lahko ogledali tudi, kako nastaja glasba za animirani film.

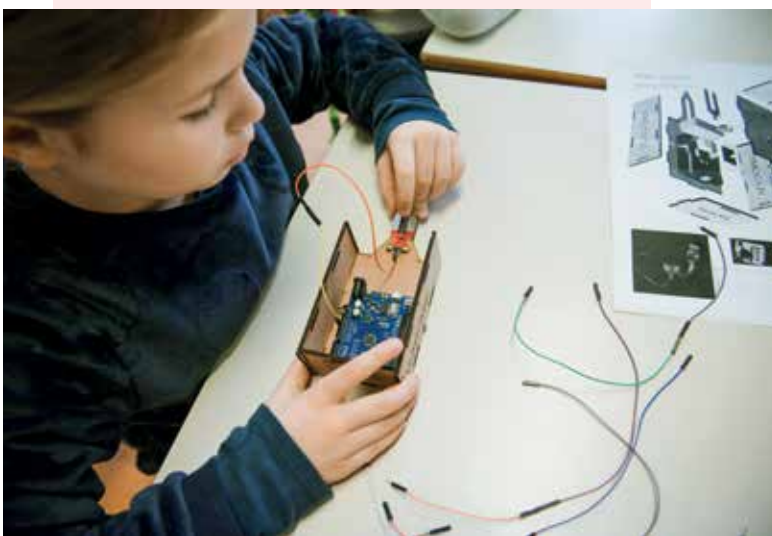
Na letošnjem festivalu bo 42 producentov pripravilo 120 prireditev, ki se jih bo lahko udeležilo več tisoč obiskovalcev. Odvijale se bodo na 35 prizoriščih. Program bodo tudi letos obogatili številni spremljevalni dogodki. Nekaj se jih bo zvrstilo že pred uradnim odprtjem festivala.

Podrobnejše informacije o programu 14. festivala kulturno-umetnostne vzgoje Bobri si lahko ogledate na spletni strani **bobri.si**.

Brezplačne vstopnice za festivalske prireditve lahko prevzamete v soboto, 19. marca, od 11. do 14. ure v Klubu Slovenskega mladinskega gledališča na Vilharjevi cesti 11. Informacije o prijavi na delavnice, razstave in druge vodene dejavnosti poiščite v katalogu festivala.

HOKUS POKUS ZA ZNANOST IN UMETNOST

Charles Darwin je pred mnogimi desetletji postavil temelje razumevanja evolucije, ki s počasnimi in naključnimi spremembami genskega materiala privede do razvoja novih vrst. S tehnološkim razvojem pa smo ljudje začeli obvladovati ne le svoje okolje, ampak tudi naravne zakone in samo bit življenja. Človeštvo je pred pomembno odločitvijo, kako bo to moč izkoriščalo in obvladovalo. Evolucija je tema letošnjega 15. Festivala znanosti in umetnosti Hokus Pokus, ki bo 10. in 11. marca potekal v Pionirskem domu in Festivalni dvorani na Vilharjevi cesti 11. Zvedavi, radovedni in ustvarjalni mladi obiskovalci se bodo lahko udeležili interaktivnih delavnic za osnovnošolce, pogovorov z znanstveniki in umetniki ter intermedijske razstave. Več informacij o festivalu poiščite na spletni strani pionirski-dom.si.

POMLAD BO PRIPLULA Z GREGORČKI

Po starem ljudskem običaju so obrtniki vsako leto na predvečer svetega Gregorja po potokih spustili lesene ladvice s svečkami in se z njimi veselili daljših pomladnih dni, ko pri delu ne bodo več potrebovali umetne luči. To lepo navado bomo letos končno spet lahko obudili z našimi najmlajšimi, ki bodo 11. marca med 17. in 20. uro po Gradaščici lahko spuščali svoje domiselno oblikovane barčice oziroma gregorčke. Na gregorjevo se »ptički ženijo«, zato je to tudi praznik zaljubljenecv.

Teden dokumentarnega filma

V Cankarjevem domu, Slovenski kinoteki, Kinodvoru in svojih domačih spletnih kinematografih si lahko med 9. in 16. marcem na 24. Festivalu dokumentarnega filma – FDF ogledate izbor vrhunskih domačih in tujih filmov, spremljate pogovore z njihovimi ustvarjalci in se celo udeležite filmske delavnice. Poleg tekmovalnega programa, ki obravnava aktualne probleme sodobnega sveta, so organizatorji izbrali še vrsto dokumentarnih filmov, katerih ustvarjalci so se osredotočili na zanimive velike in male zgodbe. Program festivala si oglejte na spletni strani fdf.si, kjer lahko kupite tudi vstopnice za projekcije filmov.

120 strani Cukra

V mestu imamo novo revijo Cukr, ki v središče svojega zanimanja postavlja umetnost in vse, kar jo spremlja. Poleg zanimivih vsebin navdušuje tudi s svežo podobo, ki kar vabi k listanju in branju. Ideja za zasnovo revije je izšla iz novega prostora Cukrarne, z željo, da bi bile vsebine o sodobni umetnosti dostopne tudi zunaj galerijskih zidov. Osrednja tema prve številke Cukra je prostor. O njem je govor v člankih o znamenitih ljubljanskih bifejih, vplivih trgovine na umetnost ter teatrih, galerijah in mestih prihodnosti. Revija bo izhajala dvakrat letno, pozimi in poleti. Naročite jo lahko v spletni trgovini shop.mgml.si ali pa jo kupite v galerijah in muzejih po Ljubljani.

Najbolj pri-ljubljena v Evropi

Ljubljano imamo zelo radi njeni prebivalci, izjemno priljubljena pa je tudi pri popotnikih z vsega sveta. Tako zelo, da so jo z glasovanjem, ki je potekalo med 20. januarjem in 10. februarjem, izbrali za najboljšo destinacijo Evrope. Kar 92 odstotkov vseh glasov je prišlo iz drugih držav, kar je tudi svojevrsten rekord, saj od leta 2009 še nobena država ni zmagala s tako velikim deležem glasov, oddanih zunaj svojih meja. Vsem glasovalcem se od srca zahvaljujemo in jim želimo dobrodoščilo. Ljubljančankam in Ljubljančanom pa priporočamo obisk spletne strani visitljubljana.com, kjer si lahko tudi vi izberete zanimiva doživetja v našem čudovitem mestu.

V Orto baru bo spet vroče

Končno se v prestolnico vrača normalno nočno življenje, z njim pa tudi priljubljen rockerski maraton Orto Fest, ki ga bodo v četrtek, 31. marca, slavnostno in silovito odprli kar velikani Siddharta. Do konca aprila bodo divji tempo držali še Elvis Jackson, Dan D, Koala Voice, Prismojeni profesorji bluesa, Laibach in druga rockerska konjenica, ki vam ne bo dala spati v jasnih pomladnih nočeh. Vstopnice si pravočasno zagotovite na spletni strani orto-bar.com.

Hop na Grad za Pediatrično kliniko

Tekaški zanesenjaki s Pediatrične klinike v Ljubljani, športniki in donatorji so trdno odločeni, da se bodo 10. aprila na četrtem dobrodelnem teku Hop na Grad karseda hitro povzpeli nad Ljubljano. Z denarjem od startnin in donacij bodo kupili napravo HNG4 za »biofeedback«, s katero bodo psihologi in zdravniki lahko pomagali otrokom s psihičnimi težavami. Z dogodkom želijo spodbuditi zdrav način življenja in povezati ljudi, ki želijo vračati v skupnost, iz katere izhajajo. Ni pomembno, kako hitro tečete, pomembno je, da sodelujete za dober namen. Več informacij o dogodku poiščite na spletni strani hopnagrad.si.

FAKINI SO LETEČE ŽGANCE NAJRAJE MALICALI V GOSTILNI PRI ZLATI LADJI, KI SE JE IMENOVALA TUDI PRI ŠIFBIRTU. LETA 1770 JE NJENO STAVBO S FRESKO SVETEGA NIKOLAJA, ZAVETNIKA BRODARJEV, KUPIL BARON ŽIGA ZOIS, A SO JO LETA 1872 PODRLI ZARADI GRADNJE ŠENTJAKOBSKEGA MOSTU.

Leteči žganci

Dela je v službi ogromno, časa za malico pa čisto malo, zato samo nekaj na hitro pojemo. Saj poznate to, kajne? A hitra malica ni moderna domislica. Tako so se po pisnih virih iz 17. stoletja prehranjevali že fakini, pristaniški delavci, ki so varovali skladišča na Bregu ob Ljubljani. Njihova najbolj priljubljena hitra jed so bile ocvrte piščančje krače in perutnice, ki so jih duhovito poimenovali leteči žganci. V tistih časih so veljali za vsakdanjo delavsko malico, danes pa navdušujejo sladokusce v gostilnah, kjer jih uvrščajo na jedilnik kot značilno ljubljansko jed. Z letečimi žganci lahko navdušite družino in prijatelje, ne da bi za kuhanje porabili veliko časa.

Za pripravo letečih žgancev potrebujemo

- 1 kg piščančjih krač in perutnic
- 200 g moke
- 250 g krušnih drobtin
- 3 jajca
- sol
- olje za cvrtje

Piščančje krače in perutnice osušimo s prtičem in posolimo. Pripravimo si tri globoke krožnike: v prvega nasujemo moko, v drugem razžvrkljamo jajca, v tretjega pa stresemo drobtine. Krače in perutnice najprej povaljamo v moki, nato jih namočimo v jajca, na koncu pa povaljamo še v drobtinah. V globoko kozico nalijemo za dva do tri prste olja, ko se razgreje, pa vanj položimo kose piščanca. Na zmerni temperaturi jih prvih 10 minut cvremo v pokriti posodi, nato posodo odkrijemo, meso obrnemo in še pet minut cvremo po drugi strani, da bo dobro pečeno. Ocvrte krače in perutnice postrežemo s pečenim ali praženim krompirjem in trnovsko solato. Dober tek!

Leteče žgance lahko pokusite v Gostilni na Gradu in Slovenski hiši – Figovcu na Gosposvetški cesti 1.

Žeja ni ovira

Stisnjena tesno k Črni vdovi, kot Ljubljančani imenujemo znamenito stolpnico za Bežigradom, na Likozarjevi ulici 1 že sedem let deluje pivovarna Tektonik. Lani poleti so pivovarni pripeli še točilnico, ljubkovalno imenovano Izvirni pivotoč.

MINA MOKAR

Prav tam smo se ob kozarčku ipe zaklepetali z Markom Jamnikom, solastnikom in glavnim pivovarjem. Naš sogovornik je otroštvo preživel v Šiški, se potikal okoli Pivovarne Union in še kot osnovnošolec iz pekovskega kvasa kar sam zvaril pivo. No, poskušal ga je zvariti, kajti nastala je neužitna brozga.

V zrelih letih so se mu v spomin odtisnili odenki piva, ki ga je okušal v Nemčiji in Belgiji, a zares ga je želja po lastni pivovarni zgrabila šele v Italiji. Na torinski tržnici italijanskih dobrot Eatly je namreč na enem mestu ugledal zbrano množstvo italijanskih pivskih okusov. Ko se je vrnil domov iz Rima, kjer je živel z ženo, je prek spleta naročil opremo za domačo pivovarno, se poglobil v pivovarsko branje in odšel po izkušnje v britansko pivovarsko šolo Brewlab.

Leta 2015 je s solastniki ustanovil Tektonik, ki velja za znanilca novega pivovarskega vala v prestolnici, danes pa sodi tudi med največje domače kraft pivovarne. Trenutno imajo v Tektoniku v stalni ponudbi približno 15 pivskih okusov, občasno pa zvarijo še posebne serije. Denimo takšne, ki zorijo v uporabljenih vinskih sodih iz znane briške kleti Ščurek. Poleg tega ta ljubljanska kraft pivovarna pogleduje tudi proti pri nas še malo poznanemu hard seltzerju, alkoholni pijači, ki jo v Tektoniku ponujajo v dveh okusih: pina colada in amarena.

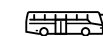
V pivovarni Tektonik se je lani poleti odprla še točilnica, v kateri ne točijo le piva, temveč sestavijo tudi beneške prigrizke, imenovane chichetti. To so, povedano po domače, topli in s samimi izbranimi dobrotami obloženi kruhki: od salame, ki je v Vipavski dolini nastala na znani turistični kmetiji Arkade Cigoj, prek tolminskega sira, ki je po načrtih Valterja Kramarja iz Hiše Franko zorel v zemljanki, pa vse do pečenih paradižnikov, ki jih posebej za goste pivovarne pripravljajo v ljubljanskem bistroju Monstera.

Steklenice Tektonikovega piva že od samega začetka krasijo barvite nalepke, domislice oblikovalca Boštjana Pavletiča. Te objemajo različne sloge piva pale ale, poleg katerih so tu še lager, ipa,

ležak, gose, pa tudi temni imperial stout. Če bi si radi ogledali, kako v pivovarni Tektonik nastajajo piva, se na njihovi spletni strani **tektonik.beer** prijavite na voden ogled in degustacijo – ti se v pivovarni odvijajo vsak petek. Če pa bi radi prisluhnili še besedi ali dvema o pivovarstvu, sledite objavam na družbenih omrežjih pivovarne Tektonik, ki namerava v goste redno vabiti male pivovarje iz drugih delov Slovenije. Prvi bodo, z nekaj sodi piva vred, 9. marca v goste prišli kolegi iz okolice Nove Gorice, ki slišijo na ime Reservoir Dogs.

Pa še to: pivovarna Tektonik občasno zavzame eno od stojnic na Odprti kuhni, poleg tega pa redno in z največjim veseljem sodeluje na festivalu Pivo & Burger, ki prav tako poteka na Pogačarjevem trgu.

PIVOVARNA TEKTONIK

LPP 3G, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 19, 20 – postajališče Razstavišče

BICIKELJ – Slovenska cesta 55c

film TIJANE ZINAJIČ

V VAŠEM
KINU
OD 18.3.

PRASICA

slabšalni izraz za žensko

KOALA VOICE

TMG

FUTURSKI

balans

OTO PESTNER

PIZDA
MATERNA

SAJSI MC

ICHISAN

BLAŽ

ČAO
PORTOROŽ

MATTER

PTČ

POPOTNIK

PREMIERA 19:00 + KONGERT 21:00

18.3.2022

LIZA MARIJINA
TOSJA FLAKER BERCE
ANUŠA KODELJA
JURE HENIGMAN

scenaristka: IZA STREHAR / direktor fotografije:
MILOŠ SRDIČ / montažer: ANŽE VERDEL /
oblikovalec zvoka: JULIJ ZORNIK / scenografinja:
NEŽA ZINAJIČ / kostumograf: MATIČ HROVAT /
oblikovalka maske: LIJA IVANČIČ
producenta: LIJA POGAČNIK in VLADO BULAJIČ /
produkcija: DECEMBER / v koprodukciji z:
RTV SLOVENIJA / financirano s strani:
SLOVENSKI FILMSKI CENTER, VIBA FILM STUDIO

Vstopnice: Spletna stran Kina Šiška in prodajna mreža Eventim.